

لوریس چکناوریان، موسیقیدان و رهبر ارکستر:

من ایرانی ام

لوریس چکناوریان
در گفت و گو با کتاب هفته از کتاب، موسیقی
و اپرا می گوید

لوریس چکناوریان، یکی از آهنگسازان برجسته کشور است که این روزها ۶۵ سالگی تولد او را جشن می گیرند. این هنرمند موسیقیدان آثار زیادی را ساخته است که از میان آنها می توان به «رستم و سهراب» و «خسرو و شیرین» و... اشاره کرد.

۱۶

گفت و گو ی اینترنتی با آنا و انزان مترجم ادبیات ایرانی

متولد و نیز هستم عاشق ادبیات شرق

۱۰

گزارش های کتاب هفته از کتابخانه های ارمنه

ISSN:1029-3345

شماره ۷، ۱۳۸۱
شماره ۲۳، شوال ۱۳۲۳
شماره ۲۸، آبان ۲۰۰۲
شماره ۳۹، بهمن ۱۳۳۰
شماره ۷۰۰۰، آبان
شماره ۳۳، آبان ۱۰۰۰

مدارس ارمنه؛ امیدوارکننده و غنی

آرمن نرسیسیان مترجم و روزنامه نگار:

دوست دارم همیشه در خدمت کتاب باشم

۶

یاد یک ستاره

به مناسبت سالگرد درگذشت
سروز استپاننیان

۱۳

۱۲ کتاب ترجمه و تدوین کرده ام

گفت و گو با احمدنوری زاده شاعر، مترجم، پژوهشگر
و ارمنی پژوه

۲۰

گفت و گو ها

بسی آوانسیان

آندرانیک سیمونی

زاون قوکاسیان

حق مطلب در ترجمه یک شاهکار

گفت و گو با افسانه نجاتی به انگیزه ترجمه ای دیگر
از «اعترافات» آگوستین قدیس

۱۹

کتاب فرزانه بر پیشخوان کتابفروشی ها

کتاب فرزانه این هفته به جمع خانواده نشریات تخصصی
حوزه کتاب پیوست

چهارمین دوره تجلیل از پژوهشگران حوزه دین در تالار اجتماعات مدرسه امام خمینی قم برگزار شد. در این مراسم که با حضور احمد مسجدجامعی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، آیت‌الله امینی و جمعی از پژوهشگران حوزه‌ی پژوهش‌دیده‌بوده به‌عنوان از پژوهش‌های شاخص درعرصه‌گنبدینه دینی جوایزی به همراه لوح تقدیر ریاست جمهوری اهدا شد.

محمدحاجی صاحبی، دبیر شورای برنامه‌ریزی دین‌پژوهان کشور دربارهٔ تعداد پژوهش‌های این دوره گفت: بیش از فراخوان دیرخانه، حدود ۳۲۰ پژوهش به هیأت داوران اوصل شد. در این تعداد، ۲۵۰ پژوهش شرایط ورود به مرحله بررسی را داشتند که در نوع خود، تعداد قابل توجهی‌است.بایررسی دقیق این آثار، ۷۶ پژوهش به‌مرحله بعدرسیدو از این تعداد، ۱۵۵ تا به دوره نهایی راه یافتند. این آثار، هر یک به بیش از ۱۰۰۰مقاله و سلفق‌های استوارانه (۱۰۰ امتیاز)کسب کرده‌اند.از بین این آثار، هیأت داوران با رأفت تمام، ۲۰۰ آثار برگزیده و ۲۰۰ آثار دیگر را شنیده‌تقدیر داشتند.

۶ پژوهش نخست به عنوان پژوهش‌های برتر موفق به دریافت لوح تقدیر باامضای ریاست جمهوری می‌شوند. ۱۲ پژوهش نیز به عنوان پژوهش‌های برگزیده، لوح سپاس

باامضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت می‌کنند و برای ۲۰۰ پژوهش دیگر به عنوان تحقیقات شایسته نشونق، لوح تقدیری از جانب دبیرخانه دین‌پژوهان کشور اهدا

می‌شود.صاحبی دربارهٔ تعداد تقصیصی پژوهش‌های اصنام گفت: تعداد پژوهش‌های دریافتی اصنام، در قیاس با سال‌های پیش، رشدی بیش از ۵۰ درصد داشته است. از مجموع این پژوهش‌ها، حدود ۵۰ درصد به کلام و نیز تفقه و حقوق هر یک با ۲۵۰، حوزه‌هایی بودند که بیشترین تعداد پژوهش را به خود اختصاص دادند. علوم قرآنی و تفسیر با ۱۵۰ اثر، در رتبه دوم است و حوزه‌هایی چون عرفان و اخلاق، تاریخ اسلام و جامعه‌شناسی دینی هر کدام با ۱۷ اثر در مرتبه

سوم قرار دارند. موضوعاتی چون اقتصاد اسلامی، دین و سیاست، حدیث‌شناسی و دین و روان هر یک ۷ اثر را شامل می‌شوند. نهایتاً موضوع ادبیات دینی تنها ۲ پژوهش را در برمی‌گیرد.

احمد مسجدجامعی در سخنانی با تقدی این نکته که پرسش‌گری در عرصه دین، حاصل می‌آلایست به مقوله دین است، اظهار داشت: پرسش‌های دینی کاملاً از مدفقه‌دینی برخاسته است و برخلاف آنچه که گاهی به اشتباه طرح می‌شود، جوانان ما دین‌گریز نشده‌اند و به جامعه هنوز از بنیان‌های مستحکم در عرصه دین برخوردار است. این نکته حاصل تجربه شخصی نیست بلکه برگرفته از پژوهش اجتماعی گسترده‌ای است که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در ۸۸ استان کشور انجام داده است. در این پژوهش، ۹۰۰ پرسش مردم خود را دنبال و مدعیان داشته‌اند. دعای این سخن آن است که نهاد دین همچنان قدرت و توان بسیار زیادی در با آفرینی و انتقال ارزش‌ها و معانی دارد، یکی دیگر از نتایج این پژوهش آن است که مخاطبان و علاقه‌مندان کتاب‌های

تاریخچه

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در چهارمین مراسم تجلیل از دین‌پژوهان برتر:

پرسشگری منفی نیست، پرسش از دغدغه دینی برمی‌خیزد

دینی عمدتاً در گروه سنی میانه (سنتین ۳۰ تا ۴۰) قرار دارند و لذا جهت خلاقیت و تولید آثار دینی ما به سوی گروه سنی میانسالان است و این آثار برای جوانان تولید نمی‌شود.

بخش بانیان این مراسم به اهداف جوانی و لوح تقدیر به پژوهشگران برتر اختصاص داشت. ۶ اثر برتر که موفق به دریافت لوح تقدیر به امضای ریاست جمهوری شدند عبارتند از: تحلیلی زبان قرآن، محمدباقر سعیدی روشن، معیارهای فهم و نقد حدیث در تفسیر المیزان، شادی نقیسی، مانی حقوق بشر از دیدگاه اسلام و دیگر مکاتب، سیدعلی میرموسوی و سید صادق حقیقت- تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی شیخ در ایران، بورین ترکمی آذر-نگرش اسلام به فعالیت بازار و بورس اوراق بهادار، قلاجرخا سرآهانی، فلسفه زبان دینی، امیر عباس علویانی، ۱۲ پژوهش دیگر نیز به عنوان پژوهش‌های برگزیده، لوح سپاس خود را به امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت داشتند. ۲۰ اثر پژوهشی نیز مورد تشویق قرار گرفتند.

استاد سید عباس معارف درگذشت

استاد سید عباس معارف، حکیم زاین‌شاهی، شاعر، حقوقدان و موسیقی‌دان بزرگ کشور سحرگاه روزوار دی‌ماه در سن ۷۸ سالگی مقارن بازایش مهر و طلوع خورشید، دارفانی را وداع گفت و به رفیق اعلا پیوست. آخرین تألیف ایشان منظری دوباره به میثاق حکمت‌انسی به زبان فارسی است که توسط ایشان در حال ترجمه به زبان‌های عربی و آلمانی بود.تئوری اعجازنده ایشان در فیزیک کوانتومی از مقالات علمی بسیار مهم و قابل توجه اهل علم است. از استاد معارف، مقالات زیادی در زمینه‌های مختلف علمی، حکمی و چندین هزار بیت شعر در قالب‌های مختلف منظری، غزل، دوبیتی و رباعی بر جای مانده است.

وی صاحب آثار و تحقیقات منتشر شده‌ای در زمینه حکمت‌انسی، امور عبادت، اقتصاد اسلامی، موسیقی، فیزیک کوانتوم، مقالات سیاسی و اجتماعی و تدوین قانون کار جمهوری اسلامی ایران بود.بر اساس این گزارش، مراسم تشییع پیکر این دانشمند فرزانه و فرخنده ساعت ۹ صبح روز دوشنبه دوم دی‌ماه با حضور دانشمندان، صاحبزنان فرهنگی و دوستان

اسقف اعظم روسیه: هیچ علتی برای دشمنی مسلمانان و مسیحیان وجود ندارد

مسؤل روابط خارجی کلیسای ارتدکس و اسقف اعظم اسلوونسکی و کاتلیک‌ها روسیه گفت هیچ گونه زمینه‌ای برای دشمنی بین مسیحیان و مسلمانان وجود ندارد، بلکه آنان یک دشمن مشترک و آن هم افراد مایل به حذف ارزش‌های دینی از صحنه زندگی روبه‌رو هستند. به گزارش روابط عمومی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، آقای «متروپولیت کریل» در ملاقات با رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، در مسکو افزود: در روسیه مسلمانان و مسیحیان با یکدیگر زندگی کرده و خدا را ستایانگاریم که تاکنون هیچ گونه جنگی بین آنان بروز نکرده است.

وی با تأکید بر کنشوش همکاری کلیسای ارتدکس روسیه با جمهوری اسلامی ایران، نتایج برگزاری همایش‌های مشترک را مثبت توصیف کرد.

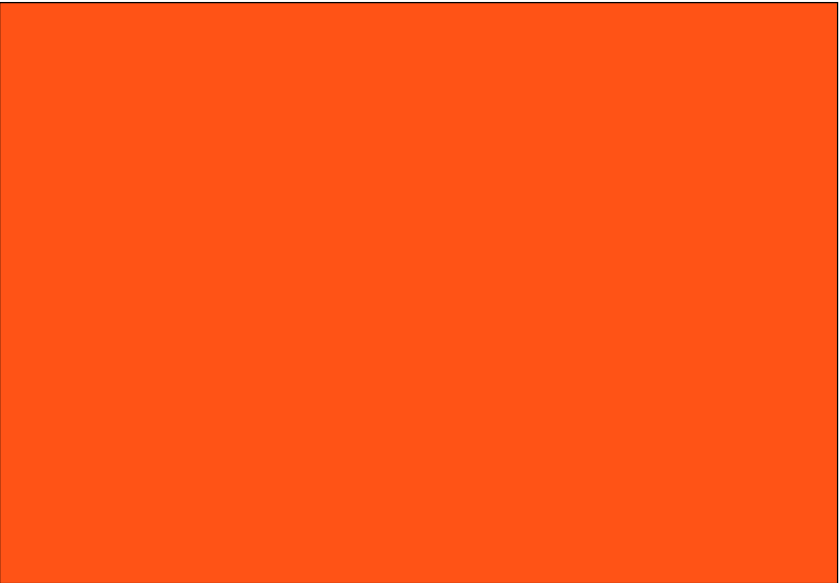
حجت‌الاسلام والمسلمین محمدی عراقی نیز در این دیدار با اشاره به روابط و همکاری‌های دیرینه با کلیسای ارتدکس روسیه گفت: ارتباط بین ادیان الهی و گفت‌وگوی بین‌دین‌ها منطقی‌ترین روش برای برپایی امنیت بین‌المللی است. این گفت‌ووی چهارمین را «معمودت‌نابرابری و اخلاقی دانست و گفت: دره‌ران ادیان الهی نقش مهمی در جلوگیری از خشونت و دعوت به صلح ملت‌ها ایفا می‌کنند.

وی از مقلل تلاش وحدت برگزار شدند. این مراسم احمد مسجدجامعی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی طی سخنانی از مقام علمی و فطیلق اخلاقی مرحوم معارف تجلیل بود.

مسجدجامعی گفت: زنده‌یاد معارف با وجود فعالیت‌ها هیچ‌گاه احساس سنگینی کرد و در حوزه‌های عرفان، حقوق، شعر و زبان‌شناسی و موسیقیتی فعالیت کرد. وی درگذشت استاد معارف را ضایعه سنگینی برای جامعه فرهنگی هنری کشور توصیف کرد. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از دوستان زنده‌یاد معارف خواست تا آثار بر جای مانده از آن مرحوم در گردآوری و منتشر کنند.مسجدجامعی به همراه سایر تشییع‌کنندگان تا بهشت زهرا پیکر مرحوم معارف را همراهی کرد و پیکر آن مرحوم در قطعه هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد.

گفتنی است، مراسم سخن این دانشمند روز چهارشنبه ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه تا ۱۷ در مسجد الحجاب(از) یاق در میدان هفت‌تیر برگزار شد.

کتاب هفته این شایعه را به جامعه فرهنگی کشور و خانواده‌های سوگوار تسلیت می‌گوید.

گفت وگو با مجید صیادی؛ مدیر کل اداره مراکز و روابط فرهنگی

وحدت ملی را نباید نادیده گرفت

● در اداره کتاب هیچ تفکیکی بین نویسنده و ناشر مسلمان و غیر مسلمان وجود ندارد

اینکه یک نویسنده یا ناشر اقلیت دینی برای چاپ آثارش در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چه ریسک‌های را باید طی کند، شاید سسهای باشد که برای برخی ایجاد سوال کند به همین منظور گفت‌وگوی کوتاهی با مجید صیادی مدیر کل اداره مراکز و روابط فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ترتیب داده‌ام که می‌خوانید:

یک نویسنده یا ناشر غیر مسلمان برای چاپ و انتشار اثرش چه مراحلی را باید طی کند؟ آیا وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شرایط ویژه‌ای را برای آنها در نظر گرفته است؟ در اداره کتاب هیچ تفکیکی بین نویسنده و ناشر مسلمان و غیر مسلمان وجود ندارد برای ما مهم نیست که نویسنده و ناشر چه دین و آیینی است، اصلی‌تکم و ناشران اقلیت دینی همان بسیاری را می‌کنند که ما داریم.

سبب تفاوت در کتاب‌های آنها چگونه صورت می‌گیرد؟ در مورد آثار اقلیت‌های مذهبی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مراقب است که آثار منتشر شده به گونه‌ای نباشد که باعث از بین رفتن وحدت ملی شود. به‌طور کلی اقلیت‌های دینی و قومی در ایران هیچ‌گاه خود را جدا از ایران ندانسته و این وحدت‌آمیز بودن همیشه فرهنگی است که در کشور وجود دارد از دیرباز این هم‌دینی وجود داشته و در زمینه تاریخی اختلافات بازرگاری‌های ریشه‌دار و گزیده قومی و مذهبی هم وجود نداشته است. این خود یک مرث بارز است که باید با آن خوب حساسیت‌شود و وحدت ملی کشور بخش عدالتی در کار این مسأله است.

اگر اثر دینی برای مجوز به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید، میزان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چگونه درباره آن

اگر اصل مذهبی آورده شده و ممکن است برای خوانندگان ایجاد شبهه کند، عدلی را برآورد پس از این ناشر موضوع را از مدیران گذرانده و نیز با چاپ کتاب متضرر نشده. وظیفه اداره اقلیت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چیست؟ این اداره وظیفه‌اش ارائه خدمات در حوزه فرهنگ به اقلیت‌های دینی است. مثلاً درباره گرفتن مجوز نشر و به‌طور کلی هر گزیده آثار فرهنگی که بخواهند انجام دهند، هماهنگی‌های لازم از طریق این اداره صورت می‌گیرد. در بعضی ایام سال اقلیت‌های دینی مراسمی را ترتیب می‌دهند که منطبق با آیین خودشان است برای اینکه آن روزهای خاص، باشکوه‌تر و زیباتر باشد. اداره اقلیت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با دستگاه‌های مختلف هماهنگی‌های لازم را انجام می‌دهد. آیا آنها باشکوه‌تر مراسم‌شان دارند؟ آیا برای خرید کتاب اقلیت‌های دینی شیوه‌نامه‌ی جدا در نظر گرفته‌اید؟

خیر، شیوه‌نامه مخصوص نداریم. این کار نیز مانند سایر تسهیلات است. اگر تری منطبق با این نامه باشد آن را خریداری می‌کنیم و اصل آن نویسنده و ناشر را مد نظر قرار نمی‌دهیم. اگر یکی از افراد اقلیت دینی بخواهد بخواهد روشی انجام دهد چه باید بکند؟

اول دیگر وظایف اداره اقلیت‌های دینی این است که برای فردی که مشکل هماهنگی‌های لازم را بصورت دهد که بتواند از نظر دسترس، به منابع و امکان راحت‌تر و سریع‌تر کارش را انجام دهد. چون بسیاری از کلیساها و اماکن مربوط به ایران مختلف جزء میراث فرهنگی هستند، در نتیجه باید هماهنگی‌های صورت گیرد.

فراخوان جایزه ادبی گام اول

نشریه کتاب هفته در نظر دارد همزمان با برگزاری شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران (۱۳۸۱) نخستین آثار در چهار زمینه شعر، داستان و ترجمه ادبی (شعر و داستان) منتشر شده از اوایل سال ۱۳۷۶ (که نخستین توجه جدی به نویسندگان در مراسم انجمن کتاب هفته کتاب این سال انجام گرفت و آقای خامنه‌ی رئیس جمهوری ضمن تجلیل از این نشر، پیامی نیز به همین منظور صادر کردند) تا پایان سال ۱۳۸۱ (انتخاب و معرفی نماینده به همین منظور ناشران و نویسندگان می‌توانند با ارسال هفت نسخه از آثار خود به دبیرخانه جایزه «گام اول» در این حرکت ادبی فرهنگی شرکت کنند. مهلت ارسال آثار منتشره از آغاز سال ۱۳۷۶ تا نیمه نخست سال ۱۳۸۱ پایان‌دهی ماه سال جاری، و مهلت ارسال آثار که در نیمه دوم همین سال به چاپ خواهند رسید تا پانزدهم اسفندماه است.

گفتنی است که به ۱۲ نفر از برگزیدگان در چهار زمینه یاد شده جایزی به شرح زیر اهدا می‌گردد.

- تقرات اول، ۷ سکه بهار آزادی
- تقرات دوم، ۵ سکه بهار آزادی
- تقرات سوم، ۲ سکه بهار آزادی

نشانی: تهران، میدان هفت تیر، خیابان قائم مقام قراقری، خیابان لجر، پلاک ۹، طبقه دوم، گروه جوان نشریه کتاب هفته، جایزه گام اول.

دبیرخانه جایزه گام اول

سویکا گورکچیان متخصص به «**ارائه‌ها**» در سال **۱۳۳۳** به دنیا آمده و متولد تهران است. او چهارده مجموعه شعر دارد که تمام آنها به زبان **ارمنی** است که به‌صنوبره پرتوی به «گورگور» هم راه خورشید» و انجمن‌های فارسی‌ها از این دست است. مجموعه **شعر انجمن‌های فارسی‌ها** به زبان **فارسی** ترجمه شده است. او دکتری زبان و ادبیات ارمنی دارد و پنجمین سال است که این رشته را تدریس می‌کند و اخیراً درجه پروفسوری دریافت داشته‌است (ایران به وی اعطا شده است.

چرا به زبان ارمنی شعر می‌گویید؟

نگر می‌کنم دلیل واضح آن این است که با اینکه مادری‌ام هستم اما به سخن به دنیا آمدم، با زبان ارمنی به ما صحبت می‌کنند و شجاعاً با توجه به محیط خانواده و حال و هوای خانواده، احساسات ما هم در همین زبان شکل می‌گیرد. ارمنی‌ها که با ادبیات سر و کار دارند، گاهی به زبان فارسی هم می‌نویسند. من به زبان مادری شروع به گفتن شعر کردم و ادامه پیدا کرد. البته برای ارمنی‌ها اینکه می‌توانند آثار فارسی را بخوانند، حلاجی منون کلاسیک و چه آثار جدید، نعمتی است.

شعر ارمنی‌زبان در سال‌های چه دهه‌هایی دارد؟
پانزده به حیث تاریخی ارمنی و دوستان که در اواخر قرن بیستم بر سر این قوم آمده، ارمنه به دو قسم مهم تقسیم شده‌اند: ارمنه‌ای که در جنگ جهانی اول و حمله عثمانی پراکنده شد. در سراسر جهان حال آزاری که خلق کرده‌اند و وجه متفاوت در عین حال دارای هویت مشترک پیدا کرده‌اند. ارمنه ساکن این کشور طیبه‌آباد را می‌تواند با همگن آن محلی که در آن زندگی می‌کنند، و عده‌ای از آنها به زبان ارمنی خود ارمنستان می‌نویسد. خود ارمنستان پیش از هفتاد سال، جزء همان شوروی بود و تاثیر زبان فرهنگ روسی و محوولیت‌های حکومت شوروی باعث نوعی هم‌صورتی در ادبیات ارمنستان شد. این پراکندگی‌ها، منوعی‌ها، ناخوشایست باعث عدم یکپارچگی و وحدت ارمنی شود. او طرفی یک موینا است؛ چون نویسندگان ارمنی فرهنگ‌ها، زبان‌های مختلف را تجربه می‌کنند. اما چیزی که وجه مشترک همه نویسندگان ارمنی است، مصائب و دشنگی‌های این قوم است که از موطن اشکانی دورند.

می‌شود گفت که شعر و ادبیات ارمنی، تشکیل شده از عهده فرهنگ‌های متعلق به؟
ادبیات ارمنی یک هم‌رودت با اشتراک دارد، زاد و زبان مشترک، حیث چند هزار ساله عوامل این هم‌رودت است. ارمنه ایران در هشتاد کشور جهان زندگی می‌کنند که زبان و فرهنگ کشوری که در آن زندگی می‌کنند بر آنها تأثیر دارد، اما عنصر اصلی اشتراک در آنها بوده و هست: در عین اینکه

ادبیات آنها از عهده فرهنگ‌های مختلفی تشکیل شده و این پیوندها با فرهنگ‌های مختلف باعث نوعی غنا بخشیدن به ادبیات ارمنی شده است.

کتاب‌هایی که به زبان ارمنی در ایران چاپ می‌شود، چطور پیش می‌رود؟

در ایران مانند سایر آن‌ها، کتاب‌ها وجود دارد. نامبر، کتاب‌های ما با سرمایه خود نویسندگان ارمنی چاپ می‌شود و پیش آن هم محدود می‌شود به چند کتابفروشی در تهران و چند شهر بزرگ که ارمنه در آنها زندگی دارند. مثل اسفهان یا تبریز. در واقع بیشتر این کتاب‌ها به صورت هدیه به دوستان و آشنایان

عرضه می‌شود. مهم این است که تلاش کرده‌ایم و کار فرهنگی و ادبی خودمان را انجام داده‌ایم و مهمتر اینکه باز هم شخصی خودمان را برآورده کرده‌ایم. **می‌شود چند شاعر و نویسنده ارمنی زبان را به ما معرفی کنید؟**

قبلاً هم به شما گفته‌ام که نویسندگان ارمنی به دو قسمت دسته‌بندی می‌شود که به زبان مادرشان یعنی ارمنی می‌نویسند و عده‌ای که به زبان سربومی که در آن زندگی می‌کنند، شاید برایتان جالب باشد که بنامید: ویولیم ساریان، که نویسنده مشهوری است یک ارمنی‌الاول است. جانت اسمایاک، از اشعار مشهور ارمنی است که در سن ۲۷ سالگی در اثر تصادف از دنیا رفت و «هوانس شیراز» شاعر بلند آوازه ارمنی است که خودش و شعرش در کشورهای زیادی شناخته شده است و جوان‌های هم هستند که دارند فعالیت می‌کنند و به آنها امید زیادی دارم.

یک مشکلی هم درباره ادبیات ارمنی وجود دارد: آثار ارمنی کمتر ترجمه می‌شود. خود نویسندگان و مترجمان ارمنی تا حدودی سعی می‌کنند که آثار فرهنگی ادبی، برتر نبوده است.

شما اشاره کردید که آثار فارسی توسط مترجمان ارمنی به زبان ارمنی ترجمه می‌شود. آثار ایرانی چقدر بازتاب و اثر داشته است میان ارمنی‌ها؟
بعد روحی و معنوی ادبیات فارسی از قرن‌ها پیش در ادبیات ارمنی مشخص بوده. فردوسی و خیام و خلیلی دیگر را ارمنی‌ها می‌شناسند. در منظومه‌های سروده شده توسط ارمنی زبان‌ها، شما تأثیر اشعار سعدی و شاهنامه فردوسی را می‌بینید. دوستی که در دانشگاه دوران ایران تجربه می‌کنند، تأثیر ادبیات و زبان فارسی را بر زبان و ادبیات ارمنستان در یک سخنرانی در تهران مطرح کرد. دانشجویانی هستند که زبان و ادبیات فارسی یاد می‌گیرند در دانشگاه ایران و در سال، حدود ۳۰ نفر از این دانشگاه فارغ التحصیل رشته زبان فارسی می‌شوند. در تهران هم دانشجویان ایرانی فارسی

کتاب و کلام

ر - شیدا

کیی با واراند شاعر و مدرس زبان ارمنی

طلب کنی از خداوند آن راز را

زبان، در رشته زبان و ادبیات ارمنی تحصیل می‌کنند و فارغ التحصیل می‌شوند.

در ایران محفل و مکانی هست که شعر و نویسندگان ارمنی زبان جلساتی داشته باشند؟

در تهران از جمله آن پیش‌انجمن نویسندگان و ادیب‌دوستان ارمنی ایران تأیید است که حدود سی نفر عضو دارد و شامل جلسات گفتگی و مباحثه، شعرخوانی و نقد می‌شود. تلاشمان بر این است که جوان‌هایی که به ادبیات علاقه‌مندند، به این جلسات بیایند و تشویق شوند. چند نشریه هم هست که کارهای دوستان در آن چاپ می‌شود و این نشریات به زبان ارمنی است. انجمن‌های فرهنگی ارمنه هم هست که فعالیت می‌کنند.

موضوع شعر شما و هدفه ذهنی شما در شعرهایتان چیست؟

زمنه‌ها و موضوعات مختلفی در شعرهایم وجود دارد. اما هدفه اصلی من و بیشتر شاعران و نویسندگان ارمنی زبان، ادب و فرهنگی قومی است. و آن خوبی که ریخته شد، در نگاه و شعر من تأثیرات خاص خودش را دارد. فرهنگ و مذهب ارمنه را نمی‌شود تفکیک کرد و هر دو آنها همزمان در اندیشه و ذهن من حضور دارند.

در فروغ سال سفید، مسیحی و عهد کریسیس، چه آرزوی دارید؟

امیدوارم پیام محبت و مهربانی را که عیسی مسیح داشت، تحقق پیدا کند و یک آرامش عمیق و واقعی برای آدم‌ها به وجود بیاید. و صلح بین ما برقرار باشد و سایه شوم جنگ، از میان آدم‌ها برود. **اگر می‌خواهید شعری را به عنوان هدیه به هموطن عزیز ارائه کنید، از همینجا این کار را کنید.**

چنانچه همیشه اتفاق می‌افتد اگر اتفاق بیفتد و دیگر باز راه شوی او با سرنوشتی نرمانی و مقدر به پشت‌پای روسی‌ها باشد که در زبان‌نگامی روس‌ها، برهه پای به آثار ذری و اقلیم کنی از خود افتاد. آن را زار و اقلیم‌های را که کامل می‌کند.

این قسمتی از شعر انجمن‌های فارسی‌هاست که تقدیم هموطنان عزیز می‌کنم.

دراستی

جدید فروغی

چاپخانه ایک

و چاپ کتاب‌های درسی

حیاتی جمهوری، کرچه ایک ایک لوح / چاپخانه ایک یکی از چاپخانه‌های قدیمی ارمنه که از سال ۱۳۲۵، ش. برای چاپ روزنامه ایک - دومین روزنامه قدیمی در جل انتشار ایران و چهار روزنامه ادبیانه به زبان ارمنی - تأمین هزینه‌های روزنامه تأسیس شد. اما در کار آن کتاب‌های مختلفی را به زبان ارمنی و فارسی به چاپ رسانده است.

ارمنه و اولین کتاب چاپی در ایران

اولین بار ارمنه سال ۱۲۹۶م در دیر، به‌شاه عباس صغری چاپ وارد جلفای اسفهان کردند. چاپخانه گسارانی پیشوای مذهبی ارمنه جلفا، تصدی دستگاه چاپ، اولین کتاب را به نام زبور داروده در ۲۵۰ صفحه با حروف زینتی به زبان ارمنی به مدت یک سال و پنج ماه به چاپ رساند و دومین کتاب چاپی ایران به نام اسم گزشتن پدران روحانی، به زبان ارمنی در ۷۰۵ صفحه در چاپخانه جلفا به چاپ رساند. دومین ماشین چاپ را نیز ارمنه در ۱۷۹۰م به جلفای اسفهان آوردند و تا سال ۱۸۷۲م که میرزا هادیان تیریزی ماشین چاپ به زبان روسیه وارد تبریز کرد، فقط کتاب‌هایی به زبان ارمنی چاپ شده بود و چاپ کتاب‌هایی به زبان فارسی و عربی هم از آن آغاز شد. بنابراین ارمنه به عنوان آغازگر تاریخ چاپ ایران نقش مهمی ایفا داشته‌اند.

روزنامه و چاپخانه ایک (موج)

انتشار روزنامه ایک از سال ۱۳۰۹، ش. بر سر ایام آغاز شد. که ابتدا در چاپخانه مسکه با حروف دستنی به چاپ می‌رسد. جمعیت ادبی ایک برای چاپ روزنامه تأمین هزینه‌های آن در سال ۱۳۲۵، ش. چاپخانه ایک را راه‌اندازی کرد. این چاپخانه نیز همراه با پیشرفت تکنولوژی و فناوری سیر تحول خود را از حروفچینی دستی سری و بعد لایوتیپ طی کرده تا امروز که به حرفچینی کامپیوتری رسیده است. چاپخانه ایک علاوه بر چاپ روزنامه، روزنامه کوفک و نرجوان در هفته یک بار و فصلنامه ایک ایک ۴۰۰ کتاب‌هایی را به زبان ارمنی و فارسی چاپ می‌کند که همه آنها کتاب‌های درسی هستند.

چاپ کتاب‌های درسی ارمنه

«فروغش آوستیان» که از سال ۱۳۲۶، . ش. مدیریت چاپخانه ایک را بر عهده دارد درباره چاپ کتاب می‌گوید: بیشتر کتاب‌های درسی ایران ارمنی و عربی چاپ می‌شوند. منطقی است که تأسیسات برای مدارس انجمن‌ها و دانشگاه‌های فرهنگی ارمنه در چاپخانه ایک به چاپ می‌رسد که چون شمارگان کتاب‌های درسی ارمنی پایین است، هر سه یا چهار سال یکبار کتاب‌های درسی چاپ می‌شوند. انتشارات یاروآنی روسیه به جمعیت ادبی ایک تا یک کده قبل از کتاب‌هایی به زبان ارمنی منتشر می‌کرد اما چاپخانه ایک که میزبان نشر نادر، فقط کتاب‌های دارای مجوز را که مؤلفان برای چاپ می‌آورند، به چاپ می‌رساند. و ناشران برای چاپ کتاب‌ها را رضایانه نثاره البته ایک در حال حاضر مصدق گرفتن مجوز نشر است. ساختمان سه طبقه چاپخانه ایک در زمینی به مساحت ۸۶۰متر بنا شده است که زیرزمین آن به کارهای چاپی اختصاص دارد. در طبقه اول کارهای اداری چاپخانه انجام می‌شود و طبقه دوم که قبلاً تحریریه روزنامه ایک بود، با تقاضای تحریریه به حیاتیان جمع‌مانی شده است. زنگی که ایک در حیاتیان جمهوری تأسیس شده، جمعیت ارمنه نگلساها و دانشگاه‌های فرهنگی آنها در آن محل متمرکز بوده‌اند. اما حالا ارمنه در همه‌های دیگر شهر از جمله جدید، بانگ، حیاتیان قاصقلی و… مستقر شده‌اند. اما مسافت تحریریه و چاپخانه روزنامه سخاوات خود به حیاتیان هم متعلق شد. اما مسافت تحریریه و چاپخانه روزنامه سخاوات و هزینه‌های رایج‌هاه گزشتن است که جمعیت مالی ایک برای رفع آن قصد دارد. چاپخانه را نیز به ساختمان تحریریه انتقال داد و باز هم آوستیان آشنگلی دیگر می‌گریزید. پرداخت ۳۰۰ میلیون تومان برای گرفتن مجوز تجاری ساختمان جدید.

تقدیم ۲۰۰۳ میلادی کاتکتن (مشعل)

چاپخانه ایک در آستانه سال میلادی به خاطر چاپ روزنامه‌ها و پیام‌های تبریک و تشایبانی سال نو که حجم روزنامه را افزایش داده است، فعالیت پیشوی دارد. تقدیم سال ۲۰۰۳ میلادی کاتکتن (مشعل) با حضور ای سرود و تشویق مدیج مبروف ارمنی که ادای دینی به تاریخ زبان مادری است، بر سر بیوار انتقال صلح مبروف می‌کند.

سداموسیان،روینیا،شهبندی و آیس در استانبول متصدیان کتابخانه هستند. خانم استانبول آیسانبیسه شیمی، ۸سال سابقه فعالیت در مدارس دارد و یک سال است که مسئول کتابخانه این مدرسه است.ایش از ۵۰۰ کتاب فارسی و ۲۰۰ کتاب ارمنی دارم. به علاوه در بخش مرجع و نشریات،، گاهی به تقسه ها می اندازیم.کتاب های فارسی به موضوعات علمی، تخیلی علمی، داستانی، پلیسی، مصور،کمک درسی و زندگی نامه تقسیم می شوند. در بخش مرجع کتاب های فرهنگ معین، دانشنامه کودکان و نوجوانان آکسفورد، دایره المعارف ارمنی، سدهای ایران کلیه و دمه، تاریخ جهان برای خردسالان، کیسای ایرانی و... موجود است. در قسمت مجلات هم اطلاعات علمی، دانشمند، وب، ماشین، پیمان، برهان و دیوبلتن به زبان ارمنی به چشم می خورد.

خانم موسویان دانش آموخته بیاتشناسی، عضو جامعه فارغ التحصیلان دانشگاهی ارمنه ۱۱سال سابقه حضور در مدارس دارد و ۳سال است که در مدرسه گوهر فعالیت می کند. فعالیت ما در اینجا به عنوان کتابخانه روزهای فرد است. در رنگ های تفریح و روزهای دیگر از این مکان به عنوان اتاق سمنی،بصری استفاده می شود. کتابداران این مدرسه هم طرح های ابتکاری جالبی دارند، اعلام کرده ایم که هر دانش آموز هر کتاب را که خواند یک طرح ذهنی از آن بکشد واگر استقبال شود، طرح ها را در یک نمایشگاه عرضه کنیم

یا سابقه ترجمه فارسی به ارمنی و برعکس، خلاصه نویسی داستان کوتاه و... داریم. در دیوار این کتابخانه هم چند تابلو تزیین شده است، اسفند اعظم سیوح سرکیسیان، عکس یکی از کیلیساهای ارمنستان که به مکان بسیار مقدسی معروف است. هنگام ورود به کتابخانه با طرخی مواجه می شوم که متعلق است به یکی از شخصیت های اساطیری ارمنه به نام سامسونی داریت» و کتابخانه هم مزین به نام همین فرد است. به همراه کتابداران نگاهی به کتاب های ارمنی می اندازیم: «اشعار دایبل واروژیان» «شعر سواک»

«آثر در یک دمی زبان» و...
کتاب های این کتابخانه نیست به جاهای دیگر کتو به نظر می رسد، این طور نیست؟
ستین راهمنیاری (۱۳ تا ۱۵) سلیقه خاصی دارند و همه کتاب ها را جذب نمی کنند. البته ما فهرستی از کتاب های مناسب آماده کرده ایم و در نظر داریم که تهیه کنیم.

غیر از کتاب چه مشکل دیگری دارید؟

نیاز زیادی به مجلات داریم. مدارس پشتد به مجلات محتاجند. در حالی که هیچ نشریه ای تخفیف ویژه ای به مدارس نمی دهد. اصولاً آموزش و پرورش باید فکری در این مورد برای همه مدارس بکند.

کتابدار دن کیلیسا!

ساعت ۱۱ صبح است. به دبیرستان و مرکز پیش دانشگاهی دخترانه (ماری مانوکیان، مراجمه می کشم. خانمی که ظاهرأ یکی از مسؤولان مدرسه است ابتدا مخالفت می کند ولی بعد که توضیح

می دهم، موضوع را منوط می کند به حضور کتابداری که هم اکنون به همراه جمعی از دانش آموزان برای شنبان یک سخنرانی به کیلیسا رفته اند و تا ساعت ۱۳:۳۰ هم بازمی گردند. در این فرصت سری هم به دبستان و مدرسه راهمنیاری دخترانه ارس چند خیابان بالاتر می زوم. خانمی چادر بر سر طلب مجوز از آموزش و پرورش منطقه با شورای خلیفه گری ارمنه می کند. عجیب است. هر چند توضیح می دهم، کم سه مدرسه قبلی چنین درخواستی نداشتند و پراختی اجازه تپیه گزارش را صادر کردند، فایده ای ندارد. نمی دالم چگونه است که برای برخی مدارس موردی ندارد ولی برخی دیگر...؟!
«آقا کافلدیازی بیژرام ای کاش میستی پیاده می شد، حتی بانی هم از چکر مدفون بوروکراسی فعلی ایران برده نمی شد. هر چند می اندیشم نمی فهمم که برای تهیه یک گزارش ساده از کتابخانه یک مدرسه که قرار است مشکلات و کمبودهاشان مطرح شود، چه مجوزی نیاز است؟ نمی دالم. شاید یک مدیر در یک مدرسه ابتدا اختیار ندارد که درباره موضوع به این سادگی که از ایضا با یک هفته نامه معتبر فرهنگی دارد، به تنهایی تصمیم گیری کند. از همان جا با دفتر خلیفه گری ارمنه تماس می گیرند و حتی از طریق کس مکاتبه می کنند ولی فایده ای ندارد. باید شخصأ به شورای خلیفه گری مراجعه کنیم. خوشحالم که حداقل به این طریق می توانم وارد یک کیلیسا شوم و از نزدیک با عبادگاه هموطن مسیحی ام آشنا شوم. اما ظاهراً فایده ایست و شورای آموزش خلیفه گری ساعت ۶ بعدازظهر جلسه دارند و تا آن زمان مدارس تعطیل خواهند شد. از خیرش می گذرم. در حیطه کیلیسا دانش آموزانی را می بینم که ظاهرأ از دبیرستان مانوکیان به همراه کتابدارشان آمده اند. سراغ کتابدار را می گیرم و او درهای سرد زمستانی چنان گرم استقبال می کند که حاضر است حتی در حیطه کیلیسا به سوالاتم جواب دهد. این کجا و آن کجا؟! خانم محرابیان تأییم ساعت دیگر در مدرسه خواهد بود...»

دبیرستان دخترانه ماری مانوکیان در سال ۱۳۵۰ و مرکز پیش دانشگاهی آن در ۱۳۷۷ تأسیس شده است. کتابخانه ای بسیار زیبا، مرتب، آراسته و بسیار متفاوت با کتابخانه های آموزشگاهی دارد. آنت محرابیان کتابدار که خود نیز قبلاً در همین مدرسه تحصیل می کرده، دانشجوی زبان و ادبیات ارمنی است. سه سال است که مسؤول کتابخانه است. از

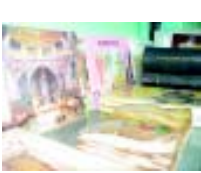
مجموع ۳۲۲۲ جلد کتاب، ۱۶۰۰ جلد آن فارسی، ۱۰۰۰ جلد فارسی کمک آموزشی و بقیه ارمنی هستند. ۲۰۰ جلد هم کتاب به زبان های انگلیسی، فرانسه و آلمانی موجود است. کل دانش آموزان در دو رشته تخری و ریاضی (به غیر از سال اولی ها) تحصیل می کنند که ۳۷۵ نفر می شوند و ۱۰۰ نفر از آنها عضو فعال کتابخانه هستند. شرط عضویت برای یک سال پرداخت ۲۰۰ تومان وجه نقد است.»

کتاب ها مرتب و طبقه بندی موضعی شده، شماره گذاری شده و فضا تقدراً با یک مکان فرهنگی تناسب دارد که احساس می کنم در یک کتابخانه

معتبر عمومی یا دانشگاهی حضور دارم. نه یک کتابخانه آموزشگاهی.

یک میز بزرگ فقط مخصوص مجلات است. رشد آموزش زبان فارسی، ریاضی، تاریخ، جغرافیا و معارف، رشد معلم، رشد جوان، پیونده، پیشگامان، سروش جوان، برهان و پیمان برخی از نشریات هستند به علاوه وبلاگن هایی که خلیفه گری به مناسبت اعیاد و مراسم گوناگون تهیه کرده است.

یک میز گرد بزرگ و یک میز مطالعه بزرگتر همراه روزمزی های شاد رنگ و تمیز و گلدان های زیبا، میل و صندلی، میز مسؤول کتابخانه و قسه های بسیار آراسته، شوق ساعت ها مطالعه را در هر کس می وارد این محیط شود برمی انگیزد. موضوع بندی تقسه ها بسیار دقیق وریز است. سرگذشته نامه ها، تاریخ ایران، جغرافیا، داستان های خارجی (ایتالیایی، آلمانی، فرانسوی و امریکایی)، شعر فارسی، نمایشنامه، داستان ایرانی، ادبیات ایرانی، علوم پزشکی، بهداشت، ایرو، مدیریت، هنر، ورزش، جامعه شناسی، علوم سیاسی، اقتصاد، آموزش و پرورش، افسانه ها، حمل و نقل، زبان، نجوم، فیزیک، اتم، شیمی، آب و هوا، زمین شناسی، زیست شناسی، جانورشناسی،

گیاه شناسی، دین، فلسفه، روانشناسی، کامپیوتر، اطلاعات عمومی و...

سه ردیف از تقسه ها مخصوص کتاب های کمک آموزشی، یک تقسه کتاب های مرجع مانند تاریخ تمدن ویل دورانت، فرهنگ ها، دایره المعارف مصور، شاهنامه، تاریخ و فرهنگ ارمنستان، جغرافیای کامل جهان و... و تقسه کتاب های ارمنی هستند که عمدتاً موضوع ادبی دارند. در یک ردیف هم پوستر شهرهای ایران و ارمنستان به چشم می خورد.

اما جالبترین بخش آن تقسه مربوط به تحقیقات جلد شده دانش آموزان است که درست مثل

پایان نامه های دانشگاهی هستند با ذکر عنوان تحقیق، نام محقق، نام دبیر ارجمند، واحد درسی و سال تحصیلی، مانند: «موضوع تحقیق، جامعه شناسی جهان سوم، محقق: سلینا باباخانیان-تیلی بگی دبیر ارجمند؛ عنوان دبیری، سال تحصیلی: ۱۹۸۹-۱۹۸۸» این یک مورد را حداقل تاکنون در هیچ مدرسه ای ندیده ام. عناوین تحقیقات هم بسیار جالب و متنوع هستند. قانون کار جمهوری اسلامی، قانون اساسی، الکترونیک، اساس و پایه های حکومت اسلامی (آریا یوسفیان)، همه انواع حکومت، پول و بانک، نقاشی، حکومت انگلیسی ها در ایران، جامعه شناسی خانواده و... البته این تحقیقات جلده شده مانند کتاب های مرجع فقط باید داخل کتابخانه مطالعه شوند.

کتابخانه چه روزها و چه ساعت های باز است؟
هر روز به غیر از سه شنبه ها (که من نیستم) از ۸ صبح تا بعدازظهر ولی اکثر بچه های رنگ های تفریح یا ساعتی که معلم ندانسته باشند مراجعه می کنند.

میزان استقبال چطور است؟

روزانه ۳۰ تا ۴۰ نفر مراجعه داریم. برخی برای مطالعه می آیند و حدود ۱۵۰ نفر هم کتاب می گیرند.

بیشتر از چه کتاب های استقبال می شود؟
کلاس های اول و دوم بیشتر کتاب های داستانی می برند و سوم ها و پیش دانشگاهی ها، کمک آموزشی، عکس های زیادی کتابخانه را تزیین کرده اند. عکس یک منجم ارمنی، عکس بزرگ مسروب ماشنوس مقدس که زیر آن نوشته شده: «مهر مبارزه علیه استعمار و پرچمدار انقلاب فرهنگی ارمنی» و تصویر ۱۵ نویسنده ارمنی (ایرانی و غیر ایرانی) که کنار هم چیده شده اند مانند: شیروان زاده، نارادوس، هاگوب یاریان، هوانس شیراز، میکائیل نعل بندیان، رافی و...

خانم محرابیان درباره مشکلات کتابخانه می گوید: بودجه کم داریم. کتاب داستان فارسی خیلی کم هستند. بیشتر بودجه امان صرف خرید کتاب های کمک آموزشی می شود. این کتاب ها هم مرتب باید نو شوند. در ضمن نیاز به یک دستگاه کامپیوتر هم داریم.» نظرات سه نفر از دانش آموزان مدرسه را هم جویا شنیدم:

لیلیان دیدار یانسی: «بیش دانشگاهی ریاضی می خوانم. از نظر کتاب های آموزشی خوب است ولی بقیه نه. هفته ای ۶ ساعت مطالعه غیر درسی دارم. دو بار در هفته به کتابخانه مراجعه می کنم. اسال ۳ جلد کتاب گرفته ام.» (به ارمنی بود و بقیه فارسی. اوقات فراغتم با کتاب و موسیقی می گذرد.»

سرینما نازاریان: «بیش دانشگاهی در رشته ریاضی هستم. سال گذشته که دیگر کنکور نبردم حداقل هفته ای ۲۰ ساعت مطالعه غیر درسی داشتم و همه رنگ های کتاب تفریح اینجا بودم. زمان های فارسی و انگلیسی زیاد می خوانم. اوقات بیکاری ام را با کتاب می خوانم یا اسکت بازی می کنم.»

رژیا آودوریان: «سال اول دبیرستانم. هفته ای یک کتاب از اینجا می گیرم. بیشتر علم، پلیسی-جنایی. از مجلات تا حالا استفاده نکرده ام. اوقات بیکاری ام را با حفظ شعرهای ارمنی که خیلی به آنها علاقه دارم و کامپیوتر می گذرانم.»

آقای مایان یکی از نویسندگان ادیبان ارمنی کشورمان است که آثار بسیار زیادی در حوزهٔ شعر ارمنی و نقد ادبیات ارمنی دارد وی در سال ۱۳۷۸ در تهران می‌گذشت. سپس از اخذ مدارک لیسانس زبان و ادبیات ارمنی از دانشگاه اصفهان رای گرفتن مدرک بالاتر به کشور فرانسه رفت، در حالی که دانشجوی دکتری ادبیات تطبیقی دانشگاه سوربون بود. دلیل مشکلات خانوادگی به ایران بازگشتن وی سال ۱۳۷۵ به حال به امر تدوین دو دانشگاه، زبان و ادبیات ارمنی دانشگاه اصفهان مشغول شد. وی در سال ۱۳۷۸ به ایران آمد و در آنجا به تدریس زبان ارمنی در دانشگاه های تهران، گتیه و زبان ارمنی دانشگاه گتیه در حوزه نقد ادبی، مضمون می‌پردازد او «فغان‌نامه گرگوار» اثر جمعه بیستمین آبان‌روز است. همچنین ترجمه بیستمین شعر معاصر پارسی در مقاله نظریه نو» به زبان ارمنی را در دست انتشار دارد.

آخرین کاره آزاد مایان که مورد توجه نویسندگان ادیبان ایران قرار

آقای مایان، دبیر اره آثار ترجمه کتاب فغان‌نامه گرگوار و ترجمه خودمان از این کتاب صحبت کنید.
فرون سیانه (۱۴۰۳-۹۵) است که بعد از کتاب مقدس محبوب‌ترین کتاب مذهبی ارمنه محسوب می‌شود.
نارکاتسی در این کتاب که در قالب مناجاتنامه است به کاوشی ژرف و صادقانه در اضمحلال روح انسان دست می‌بازد.
نارکرتین زوئیای ضحیر جمعی زمانه را با حساسیتی منظره دو درون تجربه‌ای شخصی روشن می‌سازد.ترجمه این کتاب از سال ۱۳۴۵شروع کرد و بخش‌های از این کتاب در سال ۱۳۶۶ با عنوان سوزگنامه نارک» به چاپ رسید. اما مجموعه کامل آن استلا با عنوان

زندگی‌نامه

علامرضا رضایی

آزاد ماتیان، نویسنده و مترجم ارمنی

یک استاد دانشگاه و آثارش

گفته است، فغان‌نامه گرگوار اثر نارکاتسی «عارف بزرگ ارمنی است که او به زبان فارسی ترجمه کرده است. به همین بهانه با او مصاحبه‌ای کرده‌ایم که در زو می‌آید.

آقای مایان، دبیر اره آثار ترجمه کتاب فغان‌نامه گرگوار و ترجمه خودمان از این کتاب صحبت کنید.
فرون سیانه (۱۴۰۳-۹۵) است که بعد از کتاب مقدس محبوب‌ترین کتاب مذهبی ارمنه محسوب می‌شود.
نارکاتسی در این کتاب که در قالب مناجاتنامه است به کاوشی ژرف و صادقانه در اضمحلال روح انسان دست می‌بازد.
نارکرتین زوئیای ضحیر جمعی زمانه را با حساسیتی منظره دو درون تجربه‌ای شخصی روشن می‌سازد.ترجمه این کتاب از سال ۱۳۴۵شروع کرد و بخش‌های از این کتاب در سال ۱۳۶۶ با عنوان سوزگنامه نارک» به چاپ رسید. اما مجموعه کامل آن استلا با عنوان

زندگی‌نامه

مهیار رشیدیان

گفت وگو با زاون قوکاسیان

کتاب هایم مکمل یکدیگرند

زاون قوکاسیان نامی آشنا برای هر اهلی اهل سینماست. قوکاسیان نیز همچون ماسنلان امروز، روزگاری جوان بوده و شیطنه آنها که گامی بلندتر در این عرصه برداشته بودند و شاید همین باعث شده است تا ذهن پویا و کنجگشاوش به جای برگزیدن دوربین، قلم به دستش دهد و قلم نوشتن را.

اولین کتاب قوکاسیان نقد و تحلیل فیلم «چشمه» ارمنی اوستیان بوده و آخرین اثر در دست چاپش نیز «بهرام یضایی و پدیده سگ‌کشی» قوکاسیان را می‌توان یکی از بی‌شبان عرصه فیلم‌نگاری در سینمای ایران دانست؛ نطبی که خود یکی از پایه‌ریزش بوده است.

لازم به ذکر است که قوکاسیان بنازیگی پژوهشی را در مورد دو بازیگر زن (لریزا و فاطمه، محمد آریبا) آغاز کرده که به گمان خودش اثری بکر و جذاب درباره این دو بازیگر زن تاریخ سینمای ایران است.

کتاب چشمه» شد.

این شکل نگارش را در تمام آثارمان رعایت نکرده‌ایم، مثلاً در نقد و معرفی آثار بهرام یضایی» یا «سمود کیمیایی» شما بیشتر گردآوری کرده‌اید.

خوب در برخی از آثار، قصد من گردآوری نقدها و معرفی مجموعه آثار بوده اما من روندی را که با «چشمه» آغاز شد، در مورد «صافران» و «فت و گو با پادشاه پوری کافور، عطری باستان» ادامه دادم و در ضمن لازم به ذکر است که برای هر فیلم نگارش جداگانه‌ای را در نظر گرفته‌ام.
در برخی از کتاب‌ها فیلمنامه نیز در کنار یادداشت‌ها چاپ شده و در برخی از آثار یا فیلمنامه مربوط چاپ نشده، یا بریده‌ای از آن وجود دارد. آیا این عمل به قصد خاصی صورت گرفته است؟

امروزه دیگر در سینمای ایران مد شده که همراه با مجموعه مطالب، فیلمنامه نیز چاپ شود. اما مثلاً در مورد کسی چون فرمان‌آرا این کار لازم بود، چون آن روزها او با تهیه‌کننده‌های مشکل داشت و همین مسأله به کتاب ما نیز کتیبه شد. آن روزها کسی فرمان‌آرا را نمی‌شناخت مگر

آنها که اهل فن بودند و آثار قبل از انقلاب او را دیده بودند و در حقیقت کتاب برای آشنایی بیشتر عوام با این فیلمساز برجسته بود و تا آنجا که ممکن بود در مورد این فیلمساز با نگرش خاص و از پیش تعیین شده پیش رفتیم.

آیا مجموعه آثار شما سلسله‌وار و یکدیگر را تکمیل می‌کنند، یا اینکه هر کدام در نوع خود کاملند؟

کلیتته از اینکه سعی شده تا هر کدام در نوع خود کامل باشند، قصدم این بوده که همگی یکدیگر نیز باشند. مثلاً بنازیگی اثری را در دست تألیف دارم در مورد «حشاش بنی‌امشاد» که گمان می‌کنم این کتاب کارهای قش را خود

به خود تکمیل می‌کند، اما کتاب دیگری که جناب پرتکیان در کار چاپش هستند، بهرام یضایی و پدیده سگ‌کشی» خود به تنهایی شکلی مجزای می‌پذیرد که گمان می‌کنم شکلی نو در روند کار من باشد.

آیا این کتاب‌ها تنها در کنار فیلم‌ها معنی پیدا می‌کنند یا اینکه خود به تنهایی قابلیت غیرارجمانی دارند؟
مثلاً در بخش‌هایی که با عوامل فیلم‌ها صحبت می‌شود، رصوح به فیلم موثر و مهم است. اما در جاهایی نیز

کتاب‌نگاری درباره کارگردان است، گمان می‌کنم کتاب به تنهایی کامل است.
آیا آثار شما تنها به سینما و فیلمسازان ایرانی محدود می‌شود؟

من به سینمای ایران تعصب دارم و بسیار برای من قابل درک است. اما بنازیگی کتابی درباره «پاراچوتنه» فیلمساز ارمنی شروع کرده‌ام و اثری را نیز به نام «بوی تاله» و «۴۰ گفت‌وگو با تمام کردها» که یکی به یک فیلمساز خارجی و دیگری به چهل سال جشنواره «نوه تاله» اختصاصی دارد.

همان طور که می‌دانیم این جشنواره در اتریش برپا می‌شود. کتاب آنجا چاپ می‌شود یا در ایران؟

خیر، در اتریش چاپ می‌شود.
آیا فیلمسازان جوان ذهن شما را درگیر نکرده‌اند؟

چرا من طرح یک اثر درباره فیلمساز جوان را در ذهن می‌پرورانم، اما باز کنید آن روزها که من اولین کتاب را نوشتم هم من جوان بودم و هم از آری اوستیان.

امیدوارم هنوز هم جوان باشید!

نمی‌گرم.مشکل دیگر این است که کتاب‌های ما از طرف هیچ مؤسسه یا مکانی به خوانندگان معرفی نمی‌شود.
چرا قسمت‌هایی از متن اصلی کتاب فغان‌نامه را حذف کرده‌اید؟

از آنجایی که این کتاب یک کتاب مذهبی است و تذکر از ویژگی‌های کتاب‌های مذهبی است، بعضی از صفحات تذکری را برای آنکه خواننده را خسته نکند، حذف کردم. همچنین بعضی از صفحات را که در واقع برای تزکیه نفس و ذکر، تذکر می‌شد، به متن اصلی آسیب می‌رزد، حذف کردم.
این کتاب بیشتر به انسان می‌پردازد. به نظر شما انسان نارکاتسی چه فرایبی با انسان معاصر دارد؟

انسان نارکاتسی در حالت اضطراب و بیم و امید است.

انسانی که تلاش می‌کند، رنج می‌کشد و همیشه در تضاد و دوگانگی به سر می‌برد. در واقع یک انسان بود است. مثل انسان پست‌مدرن که همیشه در تردید است. این کتاب طنز دوزخی انسان را برملا می‌سازد. دوست شیه مولوی در ایران، اما با این تفاوت که انسان زمانه رسنه است و انسان نارکاتسی همیشه خود را کمالش می‌داند. در حالت تردید، از هیچ‌چیز نمی‌خواهد.

نارکاتسی انسان را غمناک شده و توحیف می‌کند. از تعجب زمان خود گریزان است و مثل بسیاری از عرفای ایران، تحت تعقیب متعصبان زمان خود بوده است.

می‌رسد، بسیار است و همین باعث گنج شدن خواننده می‌شود. **آیا چه شما، مترجم زبان فارسی دیگری هم وجود دارید که به فعالیت مشغول باشید؟**

در دانشگاه نیز، به بولتیا و نایل، یعنی در رشته ادبیات شرق، ادبیات هند که از زبان فارسی ترجمه می‌کنم، مخصوصاً از شعر کلاسیک، اما در زمینه ادبیات معاصر، مترجم بسیار کمی هستند. **آیا شما مقالات ترجمه آثار نویسندگان ایرانی به فارسی در ایران افلاح دارید؟**

می‌توانم که ترجمه‌های اولی به مجامع آنها آسان‌تر کنم. ترجمه‌ها را به **مادام بلانچ** و **مادام پتیس** و چه کسی را در **ایلیا** می‌توانم **ژوینک** به هدایت دهم؟

صداقت هدایت یکی از مهم‌ترین نویسندگان ایران شده است. نه تنها به عنوان یک نویسنده که دارای ارزش‌های بسیاری است بلکه به عنوان ناشر گدار اهمیت دارد. تأثیر او بر بسیاری از نویسندگانی بود که پس از او آمدند و حتی تأثیر بر خوانندگان یعنی کسانی که به سبب خواندن آثار هدایت تبدیل به خوانندگان حرفه‌ای شدند. چون در ابتدای خوانده شدنش، نویسنده مورد مطالعه می‌تواند تصور خوبی از ادبیات، به‌طور کلی، نشان دهد یا خواننده را از ادبیات بی‌وزن کند. هدایت به سبب اثر مهمی چون *یوف کوبه*، حتی با وجودی که این اثر مورد فهم فراخی نگرش، اما به دلیل ساختار محکم آن، تأثیرات بسیاری بر خوانندگانی گذاشت که برخی از همین خوانندگان تبدیل به نویسندگان شدند.

کدام یک از نویسندگان ایرانی بیشتر توجه شماست؟

باید اینکه بخوانم از نویسنده خاصی نام ببرم. باید بگویم

بسیاری از آنها را من می‌دانم.
بسیاری از ادبیات فارسی خارج از ایران آشنا هستند؟

آری من فرضی بیش از حد تا چند داستان و رمان کوتاه را که در برزیل و آمریکا چاپ شده بود بخوانم. باید بگویم که به نظر من در ادبیات فارسی که در خارج چاپ می‌شود، مشخصات ایرانی بودن کم‌تر شده است.

گفتید که آثار نویسندگان هنری در ایلیا موافق بوده‌اند و علت

موفقیت آنها را نوشتن به زبان انگلیسی دانستید، سبای نوشتن نویسندگان هنری به زبان انگلیسی چه عوامل دیگری بری موفق بودن آنها لازم بوده است.

در ادبیات ادبیاتی هنری که به زبان انگلیسی نوشته می‌شود، مد شده است. اولی فقط مساله زبان است. مساله نثر و دو نگاه انگلیسی است. یعنی اینکه از روزی که هندوستان تحت نفوذ انگلستان را ترکشده بود، همهٔ داستان‌نگارها و مهندسان زیر پرده انگلیسی می‌نویسند و در نتیجه ادبیات آنان به ادبیات اروپایی نزدیک است.

شما گفتید که عدم موفقیت نویسندگان ایرانی در اروپا به این علت است که به نظر روضشکران ایرانی، نویسنگان معاصر ایران از ادبیات اروپایی می‌می‌کنند. اما همین تقلید از جانب نویسندگان

هنری، باعث موفقیت آنهاست. در این مورد چه نظری دارید؟
ادبیات انگلیسی هنری فرق می‌کنند، با حال اینکه اگر یکطرف مطابق عرف ادبی انگلیسی تربیت یافته و از طرف دیگر همان حال و هوای فرهنگ هنری است.

اگر نویسندگان ایرانی هم به زبان انگلیسی نویسنند که این مورد توسط ترجمه به زبان انگلیسی ترجمه شود، آیا مضامین این آثار می‌تواند جلب نظر خواننده اروپایی را بکند؟

می‌تکرم می‌گویم که نویسندگان ایرانی باید به زبان انگلیسی نویسند. این طوری هنرها، فرهنگی و نقد ارزش خواهند بود. **مولانا علی‌سالم‌های اخن** مورد توجه بسیار دور آری تا قرار گرفته است. **آیا این شاعر بزرگ، در ایلیا هم شناخته شده است؟**
بخشی از شعرها در لااوسط اسلندر و کورساتی، شرق‌شناس و محقق ادبیات و تاریخ منابع شرق به زبان ایلیایی ترجمه شده است. اما غیر از او کسی دیگری از نویسندگان و یا محققان ایلیایی روی شعرها کار نکرده است.

محقق پورخس و کوئینا، تحت تأثیر ادبیات ایران و یا به طور

● ادبیات ، مشکل است.

مخصوصاً ادبیات فارسی که هزاران لایه معنا دارد

کلی؛ شرق بوده‌اند. **آیا نویسنده‌ای ایرانی را می‌شناسید که تحت تأثیر ادبیات ایران و یا شرق باشد؟**

به نظر من هیچ کس در ایلیا تحت نفوذ و تأثیر ادبیات شرق نیست.

آیابه نظر شما، هیچ پوزانی، مداری، نگاهی شرقی و طرف‌گانه است؟
بسیاری از آثار پوزانی هست که زندگی به ادبیات ایران، و خصوصاً ساکاه خانه و هنگ ایرانی دارد. البته این یک نوازد است و این نیست که هر طریقی تحت تأثیر این فرهنگ بوده.

دیو پوزانی در ادبیات ایلیا دارای چه تمامی است؟

دیو پوزانی دارای سرگذشت عجیبی در تاریخ ادبیات ایلیاست. او از نویسندگانی است که پس از یک دوره فراوانی، دوباره کشف شده است و روشنفکران موجه شده‌اند که نثر و محوری آثار پوزانی پدیدهای جدید بسیار دخیل توجه در ادبیات ایلیاست. او دارای خوانندگان بسیاری در سراسر جهان است و روز به روز هم به این خوانندگان افزوده می‌شود.

از آنچه‌ی که شما در حسیه، آیا برای انتخاب یک نویسنده ایرانی،

حسنت او را هم در نظر می‌گیرید؟

قطب‌نمایین طراست، من از همان ابتدا که با فرهنگ و ادبیات آشنا شدم، حالمه خاصی برای کار کردن روی ادبیات زنان ایران در من پدید آمد.

در سال‌های اخیر، آثار آلی دسن پانس مورد توجه خوانندگان

ایرانی بخصوص خانم‌های خانه‌دار قرار گرفته است. آثار آلداس هاس پس چه جایگاهی در ادبیات معاصر ایلیا دارد؟ و موفقیت اثر او در ایران چطور ارزیابی می‌شود؟
آلداس هاسس فقط نویزه مرزهای که زبان در جامعه دارند می‌بویسد. برای همین زبان ایلیایی هم‌زمان ایرانی می‌تواند در آثار هسی پانس، زندگی خواندن را پناه کند. **چه اثری در دست ترجمه دارید؟**

فعلات در حال ترجمه مجموعه‌ای از داستان‌های دری هستم.

دانش آموز سالهای دور

انیریم جیناری

با آرنمن استیجانیان طراح گرافیک

عاشق تصویر بودم

از بقیه کتاب‌ها علاقه‌مند بودم و حتی رشته کوه‌ها دوست ور را طراحی می‌کردم. **در فعالیت‌های هنری مدرسه شرکت می‌کردید؟**

باید می‌آید که در تهیه روزنامه دوری شرکت می‌کردم و دراستان بخش مقالات و گزارش‌ها مطالب را پی‌هم‌دار می‌شدند و من هم بخش تصویر و نقاشی را مسلماً اگر در خصوص جغرافیا بودن رشته کوه‌هاور را می‌کشیدم.

کتاب درمان چطور؟

زمانی می‌خوانده‌ام ولی بسیار لذت‌ک.

چه رمان‌هایی می‌خواندید؟

آثار صادق هدایت، حسین دانشور و آثار ایرانی را بیشتر می‌خواندم البته از جمله آثار خارجی که خواندم آثار هانس کریستین آندرسن نویسنده کودکان و نوجوان که بود که برایم بسیار جذاب بود.

به لحاظ روحی و شخصیتی چطور بودید؟

خیلی لطیف بودم و سعی می‌کردم که حرف‌ها را به کرسی نشانیم. خستگی می‌کردم.

هیچ وقت تنه ششید؟

تا شکان چهلوقد، باید می‌آید سر کلاس فیزیک، معلم به مدت ۳ ماه‌ها اشراج کرد.

چه کتاب‌هایی می‌خواندید؟

آثار چارلز دیکنز، تگنگ سفید اثر همران مولیل و مجملات کارثی خارجی.

از قضای مدرسه‌تان بگوید؟

مدرسه در خیابان کریم خان واقع شده بود. اکثر معلمان خارجی بودند، چون مدرسه آلمان را بدی می‌دانند. انگلیسی و

فارسی از طرفی تا با دیگر زبان‌ها می‌ری می‌بود. در مجموع مدرسه پاکیزه و منظم بود و تمام روزهای هفته به ما کتاب‌خوان نشان می‌دادند و من هم عاشق کار کردن بودم.

قضای لوهنگی خانواده‌تان چگونه بود؟

مادر با تاقم مدرسه بود و پدر با وقتی کودک بودم (ساله بودم) فورت شدند، من فرزند آخر خانواده هشتم و یک خواهر و برادر بزرگتر از خودم دارم. مادون کودک و نوجوانی مان را با کالج‌های گذرانیدیم. در واقع تفریح دیگری نداشتیم. خدشمان را از کتاب بود دور تا دور، آن را فقط هنای کتاب و کتاب‌های مترجم قرار گرفته بود. خواهرم کتاب‌های ادبی و رمان می‌خواند و من هم به هر علاقه داشتیم. تمام کتابی ما کتاب شده بود و حتی تمام ما می‌گفت که برای کتاب‌های خواهرم ساخنمان می‌زاید. او از اینکه آقدر عرف کتاب و کالج‌های شده بودیم خصالی می‌شد. **شما گفتید که به هنر علاقه داشتید، به کتاب‌های رمان و تاریخ و… چطور؟**

من از همان سال‌های اولیه دبستان همیشه چیزهای تصویری را بیشتر دوست داشتم. در واقع به تصویر کشی هم می‌کردم. آرشش خاصی به من دست می‌داد. این بود که به طرف نقاشی رفتم و حتی سال ۱۳۵۱ به خمرا رو یکی از مسلمان نقاشی را در شبکه سوم تلویزیون ملی رقم و نقاشی هلم را نشان دادم. البته علاوه بر هنر به تاریخ و جغرافیا هم علاقه داشتم.

به چه درسی از بین دروس‌های مدرسه علاقه‌مند بودید؟
وقتی لان به کتاب‌های تاریخ و جغرافیا را می‌رویتم و کم و به یاد می‌کنم بیشتر کتاب‌های تاریخ و جغرافیا را می‌رویتم و کم و به یاد آن دوران می‌خواندم. البته، بعد آن دوران من به تاریخ و جغرافیا بیشتر

یادداشت

همايون خیري

آن دوست ارمني که ننوشت و رفت

دوستي داشتم به نام آساکره ارمني و البته از ارمنه-جنوب بود. خلق سنتي خواروگي دستي پر در صنعت داشت. اگر براي کاري به اورماجمه مي‌گرفي و نمي‌توانست انماش بلده تو را به يک ارمني ديگر حواصت مي‌داد. در طول دهه‌سالي که مي‌شناختم اينکه روزي از سر هيچان چندناشي عکس قديمي از بعضي ارمنه مستنگر برلم آورد که ديني و هيچان انگيز بودند. مستنگري ارمني در کنار بعضي وسايلي که خود ساخته بودند. با آن کلاه‌هاي کج و جلفه‌هاي چهارخانه آساکره که خود سال‌ها در کار صنعت بود از ارمن مهاجرت کرد. مايش از رفتن بارها از او خوشتر بود. آن همه چيزي که مي‌دانوشي از رفتن خودنگار د يابودي پرسيد. در يادش ان برلم صحبت کرده بود. آفندر نوشت که ديگر نبود که بنويسد. چند باري هم که با هم گفت‌وگوي از راه دور داشتم حرف‌هايم به جلي نرسيد. نوشت که توتشت.

هر بار که فکر کردم من آن کار انجام شده و انجام بدم هيچ از آن همه آساکره چريکي دو فرانسک، دو خاچيک، به پدم بنامد که مطمئن هم بودم ترچه کاري بودند.

اين روزها که سال بسيح تر مي‌شود و آنله‌هاي که دوستي مسيحي دارند در فکر تريك سال نو و تولد عيسي مسيح هستند، من باز هم در فکر آساکره و آن ترايک و خاچيک رقيه افتاده که چه داستان‌هاي جالبی از اينکارهاي صنعتي شان شيدم. بودم، آساکره دوست من، بدون نوشته‌اي رفت اما از آن همه‌اي که اهل صنعتند و کيب زدن مي‌شود انتظار داشت آن عطراف را بنويسند. ارمنه ايران تاريخ صنعتگري را بهتر از ديگران مي‌دانند. يک کتاب کوچک دربارهٔ آن همه صنعتگر فارسي به فائده سياسي است از ارمنه مستنگر و ايزي است دربارهٔ تاريخ صنعت ايران.

اقوام آشوري از قديمي ترين قوم‌هاي ارمني هستند که در رشد فرهنگ و علوم اين کشور بسيار تأثيرگذار بوده‌اند.

اهميت بحث درباره اين موضوع تا آنجااست که در زمان ظهور اسلام بيشترين دانشمندان متعلق به اين قوم بوده و مدراسي مثل نصيبين، ادسا درها، خوري شاپور و قنصيرين با تدريس علوم به زبان آشوري توسط اين گروه پراي شد.

آشوري ها که در آباداني کشور نقش‌هاي زيادي رايفا کردند، در زمان حمله مغول به ايران به خارج از کشور رفتند و تعداد کمي از آنها در مناطق صعب‌العبور در بخش شمال غربی ايران و جنوب شرقي ترکيه کوني ساکن شدند.

لکنه قابل توجه اين است که با ضرورت تحقيق در تفحص در مورد اين قوم، منابع مکتوب درباره موضوع مورد نظر بسيار کمياب و پراکنده است.

هاينبال گيورگيز محقق و پژوهشگر اطلاعات مکتوب درباره مسيحيان آشوري مي‌گويد: «کتاب‌هاي نگارش شده به زبان آشوري با همين موضوع را جمع آوري مي‌کنم، چرا که تعداد اين نوع نگارش‌هاي علمي محدود بوده و زوال و نابودي آنها دور از انتظار نيست. با تحقيق و جست‌وجو در اين باره کتابخانه‌اي شامل ۸۰۰ عنوان کتاب به زبان آشوري، ۱۰۰۰ جلد کتاب به زبان فارسي، ۷۰۰ عنوان کتاب به زبان انگليسي و ۳۰۰ جلد هم به زبان‌هاي فرانسه، آلماني و ترکي درباره قوم آشور و تعدادي

کتابخانه‌هاي تخصصي

آزاده سيدين

گزارشي از کتابخانه هانيبال گورگيز

کتاب‌هاي مريع مثل فرهنگ نامه، تشکيل شده است.»

وي همچنين مي‌افزايد: «جلدود ۳۰ يا ۵۰ سال است که کتاب جمع آوري مي‌کنم و اين کتاب ها ۸۰ درصد نياز دانشجويان محقق قوم ارمني مذکور را پاسخ مي‌دهد.»

هاينبال گيورگيز معتقد است: «اهميت اين کتابخانه از آنجااست که محتويات علمي آن حتي در کتابخانه‌هاي علمي، مجلسي و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامي زيربافت نمي‌شوند. ويه جرأت مي‌توان گفت تنها مجموعه علمي منسجم و منظم درباره آشوري‌هاست.»

وي درباره نحوه تهيه منابع مکتوب گفته شده مي‌گويد: «کتاب‌هاي جمع آوري شده تک تک از کتابخانه‌هاي خانگي مردم و از طريق دلالتان و واسطه‌ها خريداري و به اين مجموعه افزوده شده است. در جامعه کوچک آشور ايران يافتن افرادی که اين نوع کتاب‌ها را نگهداري مي‌کنند چندان مشکل نيست. همچنين بسياري از آنها مکتوبات زبان آشوري و موضوعات مرتبط با آن را به من هديه کرده‌اند.»

از آنجا که اين کتابخانه تنها مجموعه علمي درباره مسيحيان قوم آشور است، اهميت جاينگاه، معرفي شده براي محققان و پژوهشگران اين رشته کاملاً واضح است.

محقق جواني که از اطلاعات و کتابخانه شخصي هاينبال گيورگيز استفاده مي‌کند مي‌گويد: «سيدين به همزيستي سالم‌ت‌آميز و پيشرفت علمي

کشور، ضرورت شناخت گذشته اقوام مختلف ايران را مشخص مي‌کند. و لي مقدار منابع علمي درباره اديان متفاوت و تاريخ متملق به آنها در کتابخانه‌هاي کشور، نياز اطلاعاتي مراجعه کنندگان را جواينگو نيست. به جرأت مي‌توان گفت تنها مجموعه منظم و کامل درباره مسيحيان آشوري کتابخانه شخصي گفته شده موجود است. همچنين هاينبال گيورگيز بخوبي افراد محقق و پژوهشگر را در اين زمينه براي يافتن پاسخ پرسش‌هاي مربوطه راهنمايي مي‌کند، چرا که وي معتقد است اولين و اساسي ترين نياز يک محقق منابع علمي معتبر درباره موضوع مورد پژوهش است.»

بزرگزين امتياز اين کتابخانه شخصي اين است که کتابدار آن کاملاً به منابع علمي - تخصصي مربوطه مسلط است و مي‌تواند افراد پرسشگر درباره اين قوم ارمني را جواينگو باشد.

تنها لکنه قابل ذکر آن است که کتاب‌ها در اين مجموعه فهرست نويسي و موضوع‌بندي نشده و مسؤل کتابخانه با گذراندن دوره فشرده کتابداري در دانشگاه تهران و همچنين با کمک مسؤلان کتابخانه ملي، فهرستگاري اطلاعات علمي تدوين شده را انجام مي‌دهد.

همچنين از آنجا که اين مجموعه در سايت رايانه‌اي قرار نگرفته، آشوري‌هاي خارج از کشور با اين کتابخانه در تماس نيستند و اين امر تنها سبب شده است که اطلاعات مذکور ناقص بمانند.

دیدگاه

سیدعلی کاشفی خوانندگی

کتاب‌های کودک برای بچه‌های مسیحی

خوب‌فخته‌ه هموطنان مسیحی ما به طور نسی از حقوق اجتماعی مناسبی در قوانین کشورمان برخوردارند که به رسمیت شناخته شدن آیین، آزادی عقیده و مراسم و تعداد کتاب‌هایی که برای بچه‌های ارمنی و آسوری در طول سال منتشر می‌شود اندک و کیفیت ادبی و فقهاری آنها نازل است. ظاهراً هیچ نویسنده حرفه‌ای که رسماً به کار نگارش کتاب برای این کودکان بپردازد وجود ندارد. کتابخانه‌های مدارس و مراکز دینی، فرهنگی و ورزشی این هموطنان حمایت و تغذیه نمی‌شود و مشکلات فراوانی از این دست که تقریباً روشن و مشخص است.

بی‌شک این هموطنان مثل هر ایرانی دیگر از حقوق اجتماعی و شهروندی برخوردارند و بخشی از این حقوق به حوزه فرهنگ و کتاب باز می‌گردد. می‌شود برای علاقه‌مندان ارمنی و آسوری دوره‌های آموزش ادبیات کودک و تصویرگری برپا کرد. می‌شود از کتاب‌های کودک آنها به دلیل شرایط ویژه، حمایت‌های خاصی به عمل آورد. می‌شود برای تجهیز کتابخانه‌های آنان تدبیری اندیشید. مگر نه اینکه آسوریان جهان به هیچ کشوری در جهان به اندازه ایران نزدیکی تاریخی و عاطفی ندارند؟ مگر نه اینکه مسیحیان ایران در قرون اخیر از چهره‌های شایع چاپ و مطبوعات و تئاتر و سینما و هنر بوده‌اند؟

چرا نباید جشنواره جهانی کتاب‌های آسوری و ارمنی در ایران برپا شود؟ چرا نباید کتابخانه‌های بزرگ و مرجع درباره تاریخ و فرهنگ این اقوام در ایران بنیادهای شود؟ مگر نه اینکه حفظ زبان و تاریخ و فرهنگ هر یک از اقوام شرقی راهی برای حفظ معنویت و راهی برای مقابله با فرهنگ بیگانه و یکسان‌ساز سرمایه‌داری جهانی است؟ چرا نباید بچه‌های ارمنی و آسوری سرمایه‌ساز جهان کتاب‌های ایرانی بخوانند؟ و حالا دوباره می‌پرسم آیا مسؤولان فرهنگی ما به ادای سهم و ایفای حقوق این دسته از فرزندان سرزمینمان اندیشیده‌اند؟

تقویم دیواری و کتاب قصه

تقویم دیواری و کتاب قصه ۲۰۰۳ میلادی ۲۰۰۲-۱۳۸۱ هجری شمسی، ۱۳۲۲ هجری قمری استخراج و تنظیم: شورای مرکز تقویم دانشگاه تهران، مؤسسه ژئوفیزیک، تهیه و تنظیم: مهتربس امیرحان، تصویرگر: آرمینه کاراپیان (آواک قهرمانیان)، طرح و اجراء: آرمینه آویزیان، ناشر: ناشری.

به مناسبت پنجاهمین سالگرد فعالیت‌اتشرارات ناشری، این انتشارات تقویم اسامیل خود را برای کودکان چاپ کرده است که در بخش‌هایی از آن داستان‌ها و شعرهای معروف ارمنی با تصویرگری جذاب و متنوع آورده شده است.

شماره ۱۰۳، ۷ شهریور ۱۳۸۱

کودک و زن

ششم بهار

بسی آوانسیان: مسؤول صفحه کودک روزنامه آلیک:

صفحه کودک آلیک تنها جایی است که کودکان با زبان ارمنی سروکار دارند

در صفحه کودکان شعرهایی از شاعران معاصر یا قدیمی ارمنی و یا داستان‌های معروف چاپ می‌شود

بله، بعضی از کتاب‌ها را معرفی می‌کنیم البته اگر کتاب خاصی باشد. چون از طرفی کمبود داریم و از جهتی دیگر بچه‌ها در کتابخانه‌ها و فروشگاه‌ها یا کتاب‌های فارسی رویه رو هستند و به علت اینکه صفحه کودک آلیک تنها جایی است که بچه‌ها در آن با زبان ارمنی سروکار دارند و به هر حال مجبورند به مدرسه فارسی بروند. و حتی در کتابخانه‌های عمومی هم بیشتر کتاب فارسی هست سعی می‌کنیم معرفی کتاب‌های فارسی ندانسته باشیم و صفحه رابه ادبیات ارمنی اختصاص دهیم.

بچه‌های خودتان چقدر در روز کتاب غیر درسی می‌خوانند؟
متأسفانه به علت سیستم آموزشی که داریم و برنامه‌های سنگین درسی که به بچه‌ها می‌دهند فرصت کتابخوانی را از آنها می‌گیرد. البته به نظر من ادبیات و فرهنگ کتابخوانی و مطالعه در کشور جایگاه اصلی خود را بیوژه در میان کودکان پیدا نکرده است. و این تقصیر نه تنها در جامعه ارمنی ایران، بلکه کلاً

کارنامه

آقایان و تومانیان

(خروس)، «آراوَد کیوکوم» (صبح در روستا)، «گیوناز دادی هیکاتیر» (قصه‌های ننه گلناز) و «گیوناز دادی نونر» (توه‌های ننه گلناز) این نکته به چشم می‌خورد.

از دیگر کتاب‌های آقایان «آر گنازوان کام کاخاردا کان آشخاره» (دنیای جادویی) است که در سال ۱۳۸۲ شمسی در چاپخانه کلیسای وانگ جلفای نو برای نوجوانان چاپ شد.

آقایان کتاب‌هایی را به ارمنی ترجمه کرده‌است که مهم‌ترین آنها «وسکه سکتیک» (ماهی طلایی) اثر یوشکین، «وسکه کارسین» (فیر طلایی) نوشته لئون تولستوی و «زمین هیکات» (قصه زمستانی) نوشته شکسپیر است. بسیاری از داستان‌ها و شعرهای نشریه‌های آفیور (چشمه) و هاسگر (خوشه) که در ارمنستان برای کودکان چاپ می‌شدند، نوشته آقایان است. وی در سال ۱۹۱۱ میلادی برپا یا ۱۳۹۰ شمسی از دنیا رفت.

هوانس تومانیان

هوانس تومانیان در سال ۱۸۶۹ میلادی

در جامعه ایران به شکل بارزی نمایان است که شاید ریشه‌های آن را بتوان در بی‌برنامگی و بحران شیوه آموزشی در نظام آموزش و پرورش کشور جست‌وجو کرد. بحرانی که می‌تواند به شخصیت خلاق و پویای کودک، دانش آموز و نوجوان ایرانی ضریات جبران‌ناپذیری وارد کند.

چه راهکارهایی را پیشنهاد می‌کنید؟

بچه‌های ارمنی با وجود آنکه در کنار دروس رسمی آموزش و پرورش، ساعات بسیار محدودی در مدارس ویژه خودشان زبان و ادبیات ارمنی و کتاب‌های دینی را فرا می‌گیرند، اما شرایط موجود که حاصل و تبعات اینگونه نظام آموزشی و سردرگمی و بحران آفرینی هویت فرهنگی دانش آموزان ارمنی است، نمی‌توان انتظار زیادی از کتابخوانی به زبان ارمنی داشت. معلمان هم فقط از انجام وظیفه می‌کنند. کاری ندارند که این درس‌ها را بچه می‌فهمد یا نه و آیا بر او تأثیر خواهد داشت یا خیر. به طور مثال ما در تمام مدارس کتابخانه داریم ولی کسی از آنها استفاده نمی‌کند. چون معلم بچه را به خواندن کتاب غیر درسی تشویق نکرده است. صد البته، اینکه ساله دوره‌ها نبودن کودکان ارمنی در مدارس و جامعه مزید بر علت خواهد بود.

از وضعیت چاپ کتاب‌های کودکان ارمنی در ایران راضی هستید؟

بله. به هر حال در این سردرگمی فرهنگی و زبانی، شخصیت‌های حقوقی و فرهنگی چون شورای خلیفه‌گری ارمنه نهاده انتشارات ناشری، جامعه فارغ‌التحصیلان ارمنی دانشگاه‌های ایران به انتشار کتاب‌های کودکان پرداخته‌اند و اخیراً هم بخش تعلیمات دینی، شورای خلیفه‌گری ارمنه تهران دست به انتشار کتاب‌های ادبیات دینی کودکان زده است که در صورت برنامه‌ریزی مضمون در نظام آموزشی کشور تقریباً تمام اوقات فراغت دانش آموزان را به خود اختصاص داده است. شاید عبارتند از: «شون اوکانون» (سگ و گربه)، «پوقوس- پطروس، آتاباخت» و اجارا کاتیز» (تاجران بدبخت)، «چاری ووج» (پایان خط)، «می کاتیل مقر» (یک قطره عسل)، «گیلور، نسویب کاراباقیس» (حمام سنگی نسو)، «ایم- ایگر- نسون» (دوست من نسو)، «کف خوشگذران کف چی پاکسیل» (خوشی برای خوشگذران تمام می‌نماید)، «گابیل» (گرگ)، «کاج نازار» (نازار پهلوان) و… وی در سال ۱۳۳۳ میلادی درگذشت.

پانگشت:

۱) تاریخ ادبیات کودکان ایران (جلد چهارم)، محمد حامد محمدی، زهره قاضی، نشر چیتسا، چاپ اول ۱۳۸۰

^[1] تقویم دیواری و کتاب قصه ۲۰۰۳ میلادی ۲۰۰۲-۱۳۸۱ هجری شمسی، ۱۳۲۲ هجری قمری استخراج و تنظیم: شورای مرکز تقویم دانشگاه تهران، مؤسسه ژئوفیزیک، تهیه و تنظیم: مهتربس امیرحان، تصویرگر: آرمینه کاراپیان (آواک قهرمانیان)، طرح و اجراء: آرمینه آویزیان، ناشر: ناشری

زنگنه و آرزو

لیلی بزین

آرِسینه مارِدیروسیان:

هر سال کتاب‌های منتخب شورای کتاب کودک را تهیه می‌کنیم

کنیم. اکنون هم مطالب بخش‌های مربوط به سال‌های ۱۳۰۰ را از منابع بسیار زیادی جمع‌آوری کرده‌ایم. از منابع بسیار زیادی که این دوره، دوران رشد ادبیات کودکان در ایران بوده‌است.منابع قابل بررسی نیز زیاد است. درباره پرتامه‌های سرتان به زاهدان بگویید.

من از ابتدای تأسیس مؤسسه پژوهشی کودکان با این مؤسسه فعالیت داشتم. یک مؤسسه غیردولتی است که در رابطه با کودکان بی‌تظرف‌ترین فعالیت‌ها را کرده‌است.چندی پیش در زاهدان برای طرح مشترک یونسف و مؤسسه پژوهشی کودکان دنیا به زاهدان رفتم. در این طرح که تعداد زیادی با تحت پوشش قرار داده است، ۲۲ مهد کودک برای کودکان کم‌درآمد تأسیس شده و ۲۶مربی برای مربیگری آموزش دیده‌اند که من آشنایی با طبیعت و آشنایی با ادبیات کودکان را تدریس می‌کردم.

لکته جالب اینکه نمونه کتاب‌هایی که برده بودم برای بچه‌ها خیلی جذاب بود و اصلاً چنین کتاب‌هایی ندیده بودند. به نظر من ناشران کتاب‌های کودکان باید بخشی از کتاب‌های خوب خود را به این طرح اهدا کنند و با قیمت کم در اختیار برمیان و کودکان قرار دهند. خود شما چه کتاب‌های مطالعه می‌کنید؟ روزنامه‌ها و مجلات را حتماً می‌خوانم ولی کتاب‌هایی که بیشتر مربوط به کارم باشد را می‌خوانم. کتاب «امیاتی هنرهای تجسمی کودکان» را اخیراً مطالعه کردم و آخرین کتابی که خواندم و در رابطه با کارم نبود، کتاب «اجراع‌ها را من خاموش می‌کنم نوشته زویا پیرزاد بود که خیلی جذاب است.

کتاب‌های

زاققونج

زاققونج (دسته گل) گردآورنده و تصویرگر: آرِسینه بابایان، انتشارات نازیلی، ۳۰۰۰نسخه، چاپ اول، ۱۳۸۱، ۶۰۰صفحه، ۲۰۰۰روال.

این کتاب مجموعه‌ای از اشعار کودکان و نقاشی‌های آنها در رابطه با طبیعت و زندگی است که از آثار شعری ارمنی انتخاب شده است.

عناصیر اشعار چاپ‌شده به ترتیب عبارت‌اند: زبان ارمنی، سنگ کوچک، خورشید، به ارمنستان، جویبار و گله، پرنده گنجشک کوچک، برف، پخشه، بهار، رودخانه، میه‌پاک، پاپیون، قلم، پاتوق، گل و زنبور، عمل، سنگ کوچک، در مدرسه، دانه طلایی، آیفونک می‌کنند شوخی است، گله برف، میوه‌ها، آرزو، بزرگ، مدرسه، چه می‌خواهد، ماه، رنگین کمان، شب، بهار و مادرم و چه می‌بود این کتاب برای گروه سنی ۷ و ده تهیه شده است.

لیلی آرزو

آرِسینه مارِدیروسیان مدیر مهد کودک آرزو ترجمه توسط مریم انجام می‌شود البته برای کودکان بزرگتر کتاب‌ها را به زبان فارسی می‌خوانیم. اخیراً زبان انگلیسی را هم به صورت فوق‌العاده در کنار دو زبان اشاره کردیم. چون احساس می‌کنیم کودکان ما آماده‌گی آموزشی فراوانی دارند و بهترین دوران آموزش هم همین سنین است. این نکته را هم بگویم که ماچندین بار کودکانمان را به جایخانه روزنامه آنگه برده‌ایم تا آنها را با چاپ آشنا کنیم.چند بار هم همراه بچه‌ها به شهر کتاب رفته‌ایم.

درباره کتاب تاریخ ادبیات کودکان ایران و نحوه کارتان توضیح دهید؟ از سال ۹۶یاشورای کتاب کودک آشناشدم و در آنجا ادبیات کودکان و کتاب‌های مناسب برای کودکان، اهمیت کتابخوانی، چگونگی بررسی کتاب و تصاویر را شناختم و سال‌ها نیز همراه بچه‌ها به شهر کتاب رفته‌ایم. درباره کتاب تاریخ ادبیات کودکان ایران و نحوه کارتان توضیح دهید؟ از سال ۹۶یاشورای کتاب کودک آشناشدم و در آنجا ادبیات کودکان و کتاب‌های مناسب برای کودکان، اهمیت کتابخوانی، چگونگی بررسی کتاب و تصاویر را شناختم و سال‌ها نیز همراه بچه‌ها به شهر کتاب رفته‌ایم.

● اکنون در کتابخانه مهد کودک به سه زبان ارمنی، فارسی، انگلیسی کتاب داریم و همچنین تعداد معدودی کتاب به زبان فرانسه و روسی

کتاب‌های کودکان شامل کتاب‌های داستان، غیرداستان و شعر است.

کتاب‌های مرجع ما مجموعه جذابی در رابطه با مسائل تربیتی و روانشناسی است که به علت قیمت بودن بعضی از کتاب‌ها، آنها را به بخش کتابخانه بنیاد پژوهش ادبیات کودکان ایران و شورای کتاب کودک دادیم. بخش دیگری از کتاب‌های هنر کودکان داریم که سعی کرده‌ایم کتاب‌ها در همه زمینه‌های نقاشی، کاردستی و… باشند. در راه‌های ویدئویی آموزش کودکان را جمع‌آوری کردیم که مورد استفاده خودمان و دیگر مؤسسات فریب می‌گیرد. آیا برنامه‌ای برای خواندن کتاب‌های فارسی دارید؟

کودکان ما از سنین نوادگی با کتاب‌های پارچه‌ای آشنا می‌شوند و در سنین بالاتر با

یادداشت

نگار پندرام

کودکان ارمنی و کمبود کتاب

با افتتاح اولین آموزشگاهها برای ارمنیان، در سال ۱۰۳۰ قمری کودکان ارمنی از زوری کتاب‌های مذهبی خواندند و نوشتن را آموزش می‌دیدند. مبلغین مذهبی نیز با ترجمه کتاب‌های درسی و متون مذهبی به زبان‌های ارمنی، آسوری و حتی فارسی امکانات آموزشی را برای برخی از کودکان فراهم کردند.

حسین کتاب درسی به نام «پایزان ای بدس مالکنس (الفباآموزی برای کودکان)» در سال ۱۹۵۱ شمسی در جایخانه کلدانی در چلفلی اصفهان و به دستور گریگور مقدس اسقف کلدانیان درنگ چاپ شد. دومین نسخه درسی یک سال بعد در سال ۱۹۵۲شمسی به نام «مالکنس سالیوس پادری کام هکچاران ای بدس مالکنس» کتابت جیبی زیر دلو با الفباآموزی برای کودکان در چلفلی اصفهان منتشر شد. در سال ۱۲۶۷شمسی نیز به دستور «عاجیاطور وراکیلی کاراپتیان» کتاب دیگری به نام الفباآموزی برای کودکان در کتاسی و یک جلدی اصفهان به چاپ رسید و از نکات جالب این کتاب آن است که بخشی را به اندرزهای برای پسران اختصاص داده است.

در سال ۱۲۷۲ شمسی قزاقوس آقاپان نویسنده ارمنی مقیم ارمنستان کتاب دیگری به نام «توسوم ماییری» زوری آموزش زبان مادری در چهار جلد برای کودکان نوشت که آن هم توسط کلدانیان درنگ منتشر شد. تا این زمان تمام کتاب‌هایی که به زبان ارمنی نوشته می‌شد تنها برای آموزش زبان ارمنی به کودکان بود و هیچ‌کدام جنبه سرگرمی نداشت که البته با توجه به اوضاع اجتماعی در دوره مشروطیت این امر تغییر می‌نظر می‌یابد.

در سال ۱۲۷۸ شمسی تیگران آتکچاریاس کتاب درسی دیگری را درباره تاریخ ملت ارمنی برای دانش آموزان نوشت که در آن اطلاعاتی درباره جغرافیای طبیعی و انسانی ارمنستان و تاریخ ارمنان آورده شده است. به غیر از کتاب‌هایی که در ایران برای ارمنیان نوشته می‌شد بسیاری از کتاب‌های کودکان ارمنی از گرجستان و ارمنستان به ایران می‌رسید و بیشتر از کتاب‌های وانگ طغلی اصفهان تجدید چاپ می‌شد که در حال حاضر کار تجدید چاپ کتاب‌های چاپ ارمنستان به مهد، جایخانه نازیلی، انجمن فارغ التحصیلان ارمنه ایران و شورای خلیفه‌گوی کتوان است.

از جمله اولین کتاب‌هایی که برای کودکان از زبان فارسی به ارمنی ترجمه شد کتاب آریلیان زیویستر (زبان قصه‌های شرقی) است که در سال ۱۷۷۲ شمسی منتشر شده و لازم به ذکر است که عهده این کتاب‌ها در دست شخصی به نام یونیک و تراکاپیان به زان ارمنی ترجمه شده است.

بریک و تراکاپیان کتاب‌هایی برای کودکان از زبان انگلیسی به ارمنی ترجمه کرده از جمله، ملکه زیوده شده قصه‌های ژاپنی، قصه‌های فارسی … در میان بهترین نشراتی که برای کودکان و به زبان ارمنی در ایران چاپ شده، ماهنامه «اساروت» از زوری ارمنی نام بود. اساروت نخستین مجله غیر فارسی ایران بود و اولین شماره آن در سال ۱۳۷۷ نظر از نشرات سروانتیان به چاپ رسیده که پس از انقلاب فعالیت آن نیز به متوقف شد. قبل از آن ماهنامه «ایزده کودکان» به نام نوراهاگ توسط مرحوم سارواریان برای مدتها چاپ می‌شد.

در سال‌های آغازین دهه ۳۰ دومین مجله غیر فارسی برای کودکان توسط اقبلی ارمنه ایران و اولین شماره آن کودکان (آقاب) آوریل ۱۹۵۶ میلادی به صورت ضمیمه آری بی گریگالان منتشر می‌شد. صاحب امتیاز این مجله «عوسب طمازوسیان» بود که قبل از آن به عنوان اولین مربیز در روزنامه آنگ فعالیت داشت. مطالب آری به‌صورت ترجمه از منابع خارجی چاپ می‌شد که بیشتر آن به شعر و موسیقی، داستان کوتاه و… اختصاص داشت. مصور، حسین زاده و کتاب تاریخ مجلات کودکان و نویسندگان آغازین معرفی داشت و در مقاله‌ای با مجله‌های فارسی کودکان در اوایل دهه ۴۰، ۱۳۳۰ از دورویی برخوردار بود. نخست اینکه بعد آموزش و تربیتی درجده آری حیم داشت و دوم گرایش محسوس مجله به مطالب هنری بود که تا آن زمان به هنر معرفی او نبوده بود.

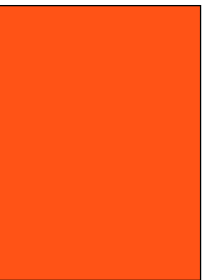
مجله آنگ نیز اولین بار در فروردین ماه سال ۱۳۳۰ به صورت هفتگی و از ۲۷ دی‌ماه سال ۱۳۳۴ یک روز در میان و از ۱۵ دی‌ماه ۱۳۲۰ به صورت روزانه منتشر شد و در حال حاضر تنها نشریه‌ای است که هفته‌ای یک صفحه برای کودکان ارمنی چاپ می‌کند.

درباره کتاب‌های کودکان ارمنی ذکر این نکته ضروری است که باسلفه طر سال‌های گذشته در ایران کمتر نویسنده‌ای به فکر خلق اثر برای کودکان بوده است. تلاش‌ها همیشه در تیریز جمعی ناخلفش آرش تمام زندگی خود را وقف ادبیات کودک کرده‌بودیم. همین سال‌ها برای من نیز گاهی برای کودکان نشر سروده‌است. در حال حاضر نیز کتاب‌هایی که هر ساله در ایران برای کودکان ارمنی چاپ می‌شود در واقع تجدید چاپ و هر از گاهی بازنویسی کتاب‌های واردی است. جایخانه نازیلی اسامه سه عنوان کتاب به نام‌های دسته گل، آلفای طلایی و پذیرش مسیحیت را به چاپ رسانده. همچنین برای اولین بار همدان طلایی و سوسیمی و به مسئولیت ناچهمین سالگرد تأسیس این نشریات عمومی مخصوص کودکان منتشر کرده است. در صفحات آن قسمت‌هایی از برخی داستان‌های معروف ارمنی نوشته شده. نازیلی تنها نویسنده‌ای است که تمام فعالیت‌های خود را به چاپ کتاب اختصاص داده است.

در مجموع چاپ و انتشار این تعداد کتاب برای کودکان ارمنی با توجه به جمعیت قابل توجهی که این گروه لغت در ایران دارند، مطلب به نظر نمی‌رسد. منبع تاریخ ادبیات کودکان ایران (جلد سوم و چهارم)، زهره قاضی، محمد طلایی و محمدی نشر چینستا ، ۱۳۸۱. تاریخ مجلات کودکان و نوجوانان … منصور حسین زاده ، جلد اول ، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها ، ۱۳۷۱ .

کتابخانه

شماره ۱۰۳، شنبه ۱۳ شهریور ۱۳۸۱

لوریس چکنوریان، یکی از آهنگسازان برجسته کشور است که این روزها ۶۵ سالگی تولد او را جشن می‌گیرد. این هنرمند موسیقیدان آثار زیادی را ساخته است که از میان آنها می‌توان به «رستم و سهراب» و «خسرو و شیرین» و… اشاره کرد.

موضوع بحثان کتاب است ملایم بدنام که شما به عنوان یکی آهنگساز چندو با کتاب ناموس حسین؟
هر مندی، هر انسلی نمی‌تواند خود را بدون مطالعه کتاب‌های کامل حساب کند. این درست است.
که بسیاری از اطلاعات زندگی خود را هنگام مراد به دیگران به دست می‌آورید، ولی نه فقط هر هنرمندی، بلکه هر انسانی برای اینکه روزی روز خود را کامل کند، باید کتاب بخواند. من شخصاً کتاب‌های تاریخی خیلی علاقه‌مند هستم البته داستان‌ها هم دوست دارم.
شعر چگونه؟

البته به شعر به اندازه داستان نزدیک نیستم. احساسی‌ترایم می‌کنند تا با داستان؟

منظورم این نبود که شعر نمی‌خوانم، منتها داستان را بیشتر دوست دارم. مثلاً از آثار کلاسیک یونان گرفته تا شکسپیر، گوته و ادبیات روس و ادبیات فرانس، من به شاهنامه فردوسی خیلی علاقه‌مند هستم. منتها همیشه ترجیح می‌دادم که داستان شعاری را بخوانم تا خود اشعار را. مثلاً داستان رستم و سهراب و رستم و اسفندیار را خیلی دوست داشتم و دارم. همین‌طور التلوی شکسپیر را. مدت‌ها پیش التلو را به صورت ابانه در آوردم. با این حال واقعاً نمی‌دانم چرا به داستان بیشتر از شعر علاقه‌مندم. البته این به معنای آن نیست که شعر برایم مهم نیست. من به عنوان آهنگساز بیشتر در زمینه اپرا و باله کار می‌کنم و در آنجا داستان بیشتر اهمیت دارد. حالا اگر همانند آهنگسازان دیگر از روی شعر، موسیقی می‌ساختم، آن موقع بیشتر به طرف شعر کشیده می‌شدم. ولی هیچ وقت آن گونه کار نکردم. به همین دلیل بیشتر از روی داستان، موسیقی می‌سازم.

به نظر شما هر داستانی قابلیت تبدیل شدن به اپرا را دارد؟
برای هر داستانی می‌شود اپرا ساخت. ولی باید دید که آن داستان ارزشش دارد یا ندارد؟ حتی درباره اینکه ما الان روی بروی هم نشسته‌ایم و راجع به کتاب صحبت می‌کنیم، می‌توان اپرا ساخت. ولی مهم این است که یک داستان چه پیامی دارد و از همه مهم‌تر نتیجه آن چه خواهد شد. البته ویژگی یک داستان خیلی مهم است و در مرحله بعدی داستان‌نویس یک داستان تعیین می‌کند که آیا مناسب است از روی آن اپرا بسازیم یا نه.

همان‌طور که می‌دانید در شاهنامه فردوسی داستان‌های مختلفی وجود دارد ولی ملایم بدنام که چرا برای ساختن موسیقی، رستم و سهراب» و «انتخاب کردید؟
آن داستان چه ویژگی‌هایی داشت که به آن علاقه‌مند شدید؟

از دوران کودکی تا کنون رستم برای من جنگاور جالبی بود. البته علت واقعی آن را نمی‌توانم توضیح دهم. خوب دایم به آروزش هایش بگویم.

آروزش همی زیادی دارد. یکی اینکه عشق تهیینه به رستم را در هیچ داستان دیگری نخواندم. تهیینه همیشه پشت پرده منتظر رستم بود و بدون اینکه او را بدید، همیشه منتظر شد، بلکه شب نخستین دیدار با او ترواج کرد. از طرف دیگر سهراب پسر رستم خصوصیات منحصر به فردی دارد. او عاشق پدرش بود. عشق‌ها در این داستان، عشق همه‌جایه است.

نحوه استفاده شما از اشعار و داستان آن چگونه بود؟
من تجربه‌ای در زمینه ادبیات فارسی نداشته‌ام تا بتوانم

● ارمنه شاعران خیلی بزرگی دارند و حتی می‌شود آنها را با حافظ و مولوی مقایسه کرد. ارمنه ادبیات غنی دارند و خوشبختانه عاشق ترجمه هستند

همانند یک دانش‌آموز با اشعار برخورد کنیم. به همین دلیل در ابتدای کار به اسامید مختلفی رجوع کردم. آنها شاهنامه‌شناس می‌بودند. من خیلی از کلمات داستان را نمی‌فهمیدم و آنها هر یک از واژگان را برام توضیح دادند. همیشه با کمک صاحبزادان به گونه‌های مختلف شاهنامه رجوع کردم تا بتوانم از بهترین نسخه استفاده کنم.
مدت چند سال بر روی سناریوی اپرا کار کردید؟
روی سناریوی یک سال کار کردم ولی کار بر روی اپرا را از سال ۱۳۳۹ آغاز کردم و ۲۰ سال طول کشید و هورسبون مختلف برای آن نوشتم. علت طولانی شدن آن این بود اگر داستان دیگری بود شاید اینقدر طول نمی‌کشید ولی رستم و سهراب، یک اثر ملی است. شما به هر جا که مراجعه کنید می‌بینید که مردم با این داستان آشنایی دارند. به همین دلیل باید موسیقی می‌ساختم که برای مردم

گفت‌وگو

فرانک آریا

گفت‌وگو با لوریس چکنوریان، موسیقیدان و رهبر ارکستر

من ایرانی‌ام

لوریس چکنوریان، یکی از آهنگسازان برجسته کشور است که این روزها ۶۵ سالگی تولد او را جشن می‌گیرد. این هنرمند موسیقیدان آثار زیادی را ساخته است که از میان آنها می‌توان به «رستم و سهراب» و «خسرو و شیرین» و… اشاره کرد.

قایل فیم و درک باشد. و به قیل معروف به دلشان بچسبد. به همین دلیل سال‌ها درباره تعزیه و مقام‌ها و ردیف‌های موسیقی ایرانی مطالعه کردم تا بتوانم موسیقی را بر پایه اصول صحیح نسازم. باوقتی که نشنیده‌ای آن را نمی‌شنوی. احساس عزیمت نکند و فکر نکند که مثلا در راه به اپرای اویدی» گوش می‌دهد. در طول مدت این ۲۰ سال در عین اینکه اثر را کامل می‌کردم، خودم هم رشد پیدا می‌کردم و اطلاعاتم در این زمینه بیشتر می‌شد و وقتی هم که این اپرا اجرا شد، خوشحال شدم که مردم با آن احساس توحیکی داشتند. تنها چیزی که برای آنها حس غرت ایجاد می‌کرد، لهجه سخنرانان بود. خوب، همه جای دنیا اینگونه است. مثلا در یک اپرا یک خواننده، انگلیسی می‌خواند و خواننده دیگری به زبان روسی پاسخ می‌دهد. چون برای آنها موسیقی بهتر از شعر است. ولی برای ایرانیان شعر مهم‌تر از موسیقی است. آنها دوست دارند که معنای کلام موسیقی را بفهمند. البته اگر می‌خواستم همه خواننده‌گان به زبان فارسی صحبت کنند و او از بخوانند، باید سال‌ها صبر می‌کردم تا از کودکی خوانندگانی را تربیت کنم. البته من بدبین نیستم و امیدوارم در آینده چنین اتفاقی بیفتد. ولی با امکانات موجود فقط خواننده «همیشه» به زبان فارسی آواز خواند. شما می‌توانید صحبتان گفته بیشتر به کتاب‌های تاریخی علاقه‌مند هستید. چرا؟

واقعاً نمی‌دانم چرا ولی فکر می‌کنم تاریخ به ما نشان می‌دهد. در هزاره سوم میلادی، ما اسان‌ها هنوز در زمینه‌های رشد کرده و ابتدایی هستیم.
از چه نظر؟

یعنی از نظر فنی و تکنیکی شرف‌ت کرده‌ایم ولی از نظر اخلاقی و روحی نه. هنوز هم مل عصر حجریم. جنگ می‌کنیم و تنها به آن زمان با سنگ حملگیگر را نقش هنرمندان خیلی مهم و تأثیر گذار است. هنرمندان همیشه آرمانی و ایده‌آل می‌اندیشند. به همین دلیل باید دنیا را به آن سمت ببریم.

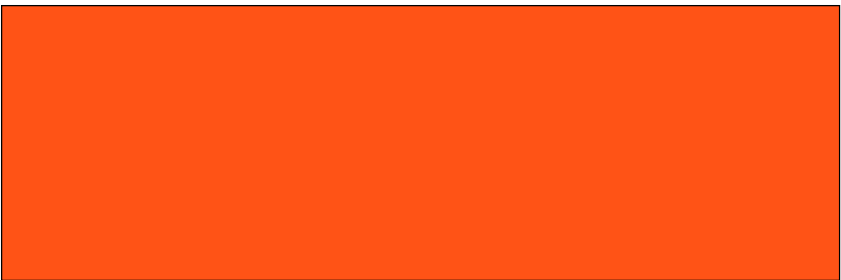
کتاب‌های تخصصی موسیقی را مطالعه می‌کنید؟
گاهی اوقات مطالعه می‌کنم، ولی خیلی دنبال آن نیستم. چون خودم سبک و راه خودم را دنبال می‌کنم و دنبال این نیستم که دیگران بچکار می‌کنند و در مجموع زندگی آهنگسازان را می‌خوانم و از تجربیات آنها استفاده می‌کنم و می‌بینم که آنها خیلی زجر کشیده‌اند. امروزه به نظر می‌رسد که نتوون خیلی مشهور است ولی در روزگار خودش خیلی زجر کشید و عذاب دید. منتها می‌داند که دنیا آدم‌های منحصر به فرد را دوست ندارد

و آنها در زمان خود مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند و با گذشت زمان و گاهی پس از مرگشان بی به آرزش‌های آنها می‌برند.
شما خود را در دوره نخست فارسی‌زبان می‌دانید یا لومنی‌زبان؟
من در یورجریه دنیا آمدم. مادرم پس از قتل عام ارمنه در ترکیه به ایران مهاجرت کرد و پدرم از زندان‌های استالین فرار کرد. ولی آنها خانواده‌اش را با تبر کشند و هر دو به ایران آمدند و خوشبختانه سرحد ایران همیشه برای ارمنه باز بوده است و اسلایی از لالیلی که باعث شد روستم و سهراب را بسازم. به خاطر نشانگر از محوطان ایرانی ام است که هزاران ارمنی را از مرگ نجات دادند. پدر بزرگم هم پزشک آیت‌الله برجرودی بود و در برجرود در اداره بهداشتی کار می‌کرد. به هر حال من ایرانی‌ستم ولی متأسفانه فارسی را سعد در صد خوب یاد نگرفتم و یک مقدار لهجه ارمنی دارم. اوایل ناراحت بودم که لهجه دارم ولی بعداً فهمیدم که شیرازی‌ها و اصفهانی‌ها هم لهجه دارند و الان دیگر ناراحت نیستم. به هر حال روح من متعلق به ایران است و از این بیات خوشحالم.
چندو با ادبیات لومنی آشنا هستید؟

افتخاراً شاعران خیلی بزرگی دارند و حتی می‌شود آنها را با حافظ و مولوی مقایسه کرد. البته بیشتر در شعر، هایشان، داستان می‌گویند. مثل فردوسی. ارمنه ادبیات غنی دارند و خوشبختانه عاشق ترجمه هستند و خیلی از کتاب‌های یونان قدیم به زبان ارمنی ترجمه شده است؛ در حالی که اصل یونانی آن از بین رفته است.
آیا مجلات و نشریات مختلف را می‌خوانید؟
نه خیلی زیاد. مخصوصاً اگر راجع به خودم چیزی نوشته باشد.

چرا؟
از دوران کودکی که تجلی می‌خواندم و به کلیسا می‌رفتم همیشه می‌گفتند که خدا آدم‌های از خودراضی را دوست ندارد و آنها را تنبیه می‌کند. من همیشه احساس می‌کنم که خدایم من چیزی را هدیه کرده است و من هم باید کار کنم و آن را در اختیار مردم قرار دهم. برخی اوقات دوستان خیرگان تو نویسنده، به من لطف می‌کنند و مطلبی می‌نویسند و من وقتی آن را می‌خوانم، شاید مردم من مشتبه شود و این برای یک هنرمند مردم‌تر است. کتابت و ریاضت انجام دهد. هر کسی در دنیا استعدادی دارد و حرفی برای گفتن دارد. مهم این است که دنیا تلاش کند و روزی به روز بهتر شود و نباید به خودش مرور شود.

لوریس چکنوریان، یکی از آهنگسازان برجسته کشور است که این روزها ۶۵ سالگی تولد او را جشن می‌گیرد. این هنرمند موسیقیدان آثار زیادی را ساخته است که از میان آنها می‌توان به «رستم و سهراب» و «خسرو و شیرین» و… اشاره کرد.

کتاب رهنمون و روشنایی

نور

و در پی ایشان ا- که پیامبرانی الهی بودند- عیسی پسر مریم و ادراریم که نورتاب را که پیش از او بود صلیب می‌برد و نور را تحیل دادیم که در آن روشن و روشنائی و تصدیق نورتاب است که پیش از آن است و روشن و پندآموزی است برای پرهیزگاران و اهل انبیا و بعد به آنچه خدا در آن فرستاده حکم کنند و آنان که بر اساس آن چه خدا فرو فرستاده حکم نکنند بدکار و نافرمانند. قرآن کریم، سوره مائده، آیه ۱۵۱ (ذات ۶۶ تا ۶۷)

حکمت پیاموز

هانا حکمت، روشنائی هر ولی است.

عیسی مسیح(ع)، گزیده میزان الحکمه، حیات ۶۸۸

به نقل از(رحل الاثر)

پادشاه

غرب، کتاب مقدس و نگارشهای مسیحی

سید علی محمد راضی

۱. بسیاری شهروا و فامکن در مغرب زمین، برگرفته از تلهای مقدس انبیا، آیهات، برای نمونه روزهای صبر، صفا، استغ، صفا و از این دست، همه به معنی مقدس اند و شهروالی که با این نام آغاز می‌شوند به نام یکی در قدیس مسیحیت نامگذاری شده‌اند.

۲. در غرب، اغلب نامهای انسانها، برگرفته از کتاب مقدس اند و شامل نام انبیا، اولیا، شخصیتهای تاریخ نبی، فرشتگان و دیگر مظاهر عالم قدس می‌شوند.
۳. ادبیات مغرب زمین سخت متأثر از مذهب، معنویت و باورهای دینی است. تخمین زین، ماندگارترین و نامدارترین شاهکارهای ادبی پرخواننده‌ترین کتابها متعلق به این بخش از ادبیات غربی‌اند که شعر و نثر را شامل می‌شوند.

۴. چاهای متعدده و باتونسیسهای روزآمد از کتاب مقدس در کنار قصه‌ها و برسپهانی پژوهشگرانه این کتاب، شاهد گتهای چشمگیری را در کشورهای مختلف اروپا و آمریکا نشان می‌دهند. در کنار آنها، معرفی مسیحیت و تاریخ و فرهنگ های آن موضوع بسیاری کتابهای مرع است.
۵. حضور انبیه مریم در مراسم و آیینهای عبادی و شور و شوق و اشتیاق روزافزون آنها، به‌طورده کلیساها، معنوی، سخنرانی‌ها، رقص مذهبی و گوش‌باری به موعظ کشیشان و دیگر اهل دین که از شگه‌های مختلف رادویی و تلویزیونی بخش می‌شوند، مانع استمرار و گسترش این برنامه‌هاست.
۶. هم‌اینکه ده‌های می‌شوند، میان مسیحیان وجود دارند که سخت به آداب و رسوم و مناسک اصیل مسیحیت پایبندند و نه تنها از مسکراتی چون مشروبات الکلی و رقص‌های نامحرم از می‌دور می‌دارند، که حتی از نوشیدن چای، قهوه و نوشابه‌هایی که احتمال می‌رود در صحت‌اندکی از مواد تحریک‌کننده، مخدر یا آرامبخش در آنها باشد، اجتناب می‌کنند.

۷. نگارش‌های مسیحی، شامل برداشتها و الهامیهای از کتاب مقدس، دستورالعملهای اخلاقی و عرفانی برگرفته از متون مقدس برای زندگی بهتر، نگارش زندگینامه‌های داخونشود و بیان تحریبات معنوی شخصی، نقلی تحریبات معنوی دیگران، داستانهای کوتاه و بلند معنوی و از این قبیل، در شمار پررودترین آثار مکتوب دهه‌های اخیرند.

۸. بسیاری از پژوهشگران و پزشکان اهل دین، مجموعه‌ای از شاهدات و روژنهای بیماران را که از حال آنها به فرامده‌اند، طی پرسشنامه‌های ثبت کرده و گزارشهای از احوال اسالی پس از مرگ گرد آورده‌اند. این گزارشها که تحریبات نزدیک مرگ (Near Death Experiences) یا نام اختصاری NDE نامند گفته می‌آیند و مایه افزایش ایمان مردم به زندگی پس از مرگ شده‌اند.
۹. برخی فریکردان غرب، که در میان آنها نامهای مشهوری نیز به چشم می‌خورد، به برسپهانی علمی درباره پدیده‌های فوق طبیعی دست زده و برخی نیز آثاری در این باره منتشر ساخته‌اند.

۱۰. نقد کلیسا و یا بنیادها، بارها، مراسم و مناسک و تاریخ مسیحیت و نهادهای آن، یکی از موضوعهای نگارشهای مسیحی است. این نقدها به دو شیوه نقد از درون و نقد از بیرون (نقدهای درون دینی و بیرون‌دینی) جریان دارد. پیشینه‌های اصلاحی برای روزآمد کردن مسیحیت و نهادهای آن از مذهبی و طبقین آنها با نیازها و شرایط زمانی و مکانی از دیگر نطقه‌های برخی متولکان مذهبی در این راستاست.

۱۱. نوسندگان و ناشران مذهبی مسیحی دارای انجمنها و تشکلهای بین‌المللی هستند. کلیساهای آموزشی متعددی دارند و آثار آموزشی نوشته‌های پژوهشی خود را به بی‌روسی گردانگون در اختیار یکدیگر می‌گذارند. از جمله آنها مجلات متعددی است مشخص نوسندگان مسیحی و کتابهای آموزشی متعدد و مقالات بسیاری که در شبکه‌های اینترنتی قرار دارند.

۱۲. میزان فروش و شمارگان کتابهای مذهبی در اروپا و آمریکا ششالی و دیگر بوده است.

این همه تنها بخشی از اطلاعاتی است که نشان می‌دهد، به‌خلاف دیدگاهها و تحلیلهای از دیدار معنویت‌گویی، عشق به مبدأ هستی، تعلیمات مسیح(ع) و مطالعه آثار دینی، عرفانی و روحیشان، روندی روبه رشد در جهان غرب دارند و القاتل بین شیوای برخی مکاتب یا نمودهای فرینده دینی آزاد را همی به اصنام نهاد انسانیت است.

وقتی و کجا

دینا نیکان

لحظاتی کوتاه با سیوح سرکسییان اسقف اعظم ارمینان ایران

در این حالت خداوند از ما راضی خواهد بود

کتابها طوری نوشته و مطرح شوند که به تناسب سن و موقعیت شاگردان بتوانند روح و موجودیت مسیح را به آنها انتقال دهند. مطالب مذهبی که در مدارس ما تدریس می‌شود زندگی حضرت مسیح و انجیل (عهد جدید) است که بر پایه اصول و باورهای مورد قبول کلیسای ما تدریس می‌شود. در کنار این مطالب کتب تکمک آموزشی هم وجود دارد که در اختیار جوانان مسیحی قرار می‌گیرد تا از آنها برای درک بیشتر دین استفاده کنند. البته در نوشتن این کتابها از روشهای مدرن بهره‌گیری شده است.

برای نوشتن این کتابها مجموعی وجود دارد که من متولان آن هستم و برای این که انتباهی در این کار حساسی وارد نشود بر آنها نظارت کامل دارم.

اسقف سرکسییان می‌گوید:

هم‌بودن می‌تواند بهترین کوشش و راهگشایی برای جوامع مایباشد. من زبان عربی و دین اسلام را آموختم و به رابطه میان مسیحیت و اسلام پرداختم تا با آنگاه به باورهای دنیای اسلام و جوامع اسلامی پیونم هرچه بیشتر در نگهداری و حفظ کلیسا و خدمت به مسیحیان ازمی بگویم.»
از اسقف می‌روسم: کتابهای دینی که در مدارس اومنی تدریس می‌شوند چه مطالبی را دنبال می‌کنند و اصولاً چه تغییر و روشهایی را در آسان کردن این گونه مطالب به کار می‌گیرید؟ می‌گوید:

از این که در کلیساهای دینا در این خصوص چه می‌گذرد اطلاعی خاصی ندارم ولی آن چه به ما مربوط می‌شود این است که سعی می‌کنیم

دین، تنها از راه تعلیم به دست نمی‌آید بلکه از کل زندگی به دست می‌آید

هم‌بودن می‌تواند بهترین کوشش و راهگشایی برای جوامع مایباشد.

من زبان عربی و دین اسلام را آموختم و به رابطه میان مسیحیت و اسلام پرداختم تا با آنگاه به باورهای دنیای اسلام و جوامع اسلامی پیونم هرچه بیشتر در نگهداری و حفظ کلیسا و خدمت به مسیحیان ازمی بگویم.»

از اسقف می‌روسم: کتابهای دینی که در مدارس اومنی تدریس می‌شوند چه مطالبی را دنبال می‌کنند و اصولاً چه تغییر و روشهایی را در آسان کردن این گونه مطالب به کار می‌گیرید؟ می‌گوید:

از این که در کلیساهای دینا در این خصوص چه می‌گذرد اطلاعی خاصی ندارم ولی آن چه به ما مربوط می‌شود این است که سعی می‌کنیم

تازه‌های دنیای دین

www.Amazon.com

آزاده راضی

The Story of the Church

تاریخچه کلیسا

۱۰۲۲ صفحه، ناشر: **Mondy press**، تاریخ: ۲۰۱۳. بهای: ۱۲۹۹ دلار.

این کتاب دیدگاهی را در زمینه کشیشان و موفقیتهای تاریخ کلیسا به خوانندگان می‌دهد و آنها را به پیگیری و تشخیص عیبهات، نقضیهات کشانهای تاریخی - مذهبی شلوق می‌کند. شعفهایی که درست به میزان توانیها و سراسر ازبهای تاریخ کلیسا در باب آنها سخن گفته شده است. این کتاب همچنین بیان می‌کند که چگونه کلیسا توانسته است پس از سالها به زخم تقابل با عصر حاضر، حضور وی سی فعال و پیشرفتی بی نظیر داشته باشد و مورد استقبال انبیه وسیعی از مراجعان قرار گیرد.

From Judgment to Passion

از مجازات تا مصیبت

نوشته راضل فالتن **Rachel Fulton**، ۱۵۲ صفحه، ناشر: **Columbia Univ. Press**، تاریخ: ۲۰۱۳. بهای: ۴۹۵۰ دلار.

با رجود پیدایش مدرنیته اروپایی، ماجرای مصیبت مصلوب شدن مسیح همچنان از جایگاه ویژه خود برخوردار است.

چگونه و به چه علت تصویر مرگ مردی خداایی و حزن و اندوه مادرش چنین امتیاز برجسته‌ای را در مسیحیت به دست آورد؟ و چگونه در ادامه آن، رفتارهایی افراترگریانه از جمله مجرد زیستن و زنجیرزنی و خودآزاری پدیدار شد؟ برای پاسخ به این پرسش، نویسنده سیر تکاملی این باور را در آیینها و مناسک عبادی، نمازها و دعاهای فردی، اصول و تعلیمات دینی و حتی در هنر جست وجو و بررسی کرده است.

آگوستین قدیس بر سنج معرفت دینی مسیحیت ایستاده است ، چنان که گفته‌اند او در مرتبه‌ای پس از پولس مقدس قرار دارد وی به تنهایی جامع آرمانهای شریعت کاتولیک و بی بی‌سبب که افرادی چون توماس آکوئیناس و بعد ما لوتر و کاتلرن، اندیشه‌های او را الهابیتش و راهگشای آموزه‌های خود دانسته‌اند، گرهه تأثیر اندیشه‌های آکوئیناس به کلیسای کاتولیک محدود نماد، در حالی که تأثیر اندیشه‌های آگوستین به کلیسای پروتستان نیز رسوخ یافت. در واقع آگوستین واسطه انتقال فرهنگ از جهان کهن به جهان نوین است از ایسان کلیسای ابرایل قرون وسطا، هشت تن به عنوان مجتهدان کلیسا منسوب شده‌اند، که آگوستین یکی از مشهورترین آنهاست.

با خیر شدیم که ترجمه دیگری از کتاب «اعترافات» آگوستین قدیس به قلم افسانه نجاتی طی هفته‌های آینده از سوی انتشارات پیام امروزه چاپ و منتشر خواهد شد. همینطور مطلق از این مترجم در مجله کتاب و ادبیات و فلسفه (شماره ۵۵-۵۶) به چاپ رسیده که بیانگر ماجرای مطلق ماندن این ترجمه در دست ناشران در سوال اینجاست که اولاً چرا ترجمه دیگری از اعترافات قدیس آگوستین و ثانیاً چرا این همه تاخیر در چاپ این ترجمه که ظاهراً پیش از ترجمه موجود صورت پذیرفته است؟

ابتدا باید بگویم که من فقط در مسند یک مترجم ساده سخن می گویم و برپای مایه مباحث است که توفیق یافتن از این رهگذار، منن ارجمند و کهنسال اعترافات رادستفایه سالهای عمرم قرار دهم و با آن زندگی کنم و با کمال خیرت شاهد مشائیههای صوری و معنوی کلام قدسی، عواد در خلال سخن فردی چون آگوستین و پیوست در مومن اصل اسلامی باشم. در نتیجه با گشت و خوست و استخوان، و بعد البته به اندازه ضایعتم، شاضه‌های نادر کلام قدسی را همچون کلمه در عن سادگی و بی زیرایی، که در شتون مختلف، جامه‌پایه ای واحد دارد، نکته دیگری که آن مراجعات مکرر برای یادمان، اما اعترافات آگوستین به کتب عهد قدیم و عهد جدید از یک سو، فرم‌تصمتی عهد برای مجالست و موااست با کلام قدسی و از سوی دیگر، موجب دریغ و افسوس بود برای این که مئون کهن دینی در جامعه امروز ما مغفول و مهجور مانده‌اند و حتی دستمان از ترجمه‌ای شیوا به زبان فارسی از این مئون کفرانه است و گرنه با پاسخ بسیاری از پرسشها را می‌توانستیم در لابه‌لای این مئون بیابیم و به توفیق پایه‌های ایمان خود بپردازیم. همان طور که در مطلب مندرج در کتاب ماه ادبیات و فلسفه آورده‌ام، سابقه این ترجمه به سال ۱۳۲۷ برمی‌گردد و از آن پس تاکنون، بارها مورد بررسی و جرح و تعدیل قرار گرفته است. زیرا برآنم که در مورد این اثر خاص، باید نهایت جد و جهد صورت پذیرد تا حق مطلب ادا شود و گرنه می‌شود مثل خیلیها از راههای نان و

آب‌دستر دیگری طی طریق کرد و به جای هفت - هشت سال مشغولیت فکری، به بسیاری از کتابهای عامه‌پسند پرداخت و کدام ترجمه را در این معر که بالا برد. اما در زندگی من، مانده ترجمه اعترافات آگوستین مشکل بستندم کرد، طوق تکلیف برگردن خداوند و ازهر راه مایتری متصرف شایتم.

دلایل مطلق ماندن این دو دست ناشران چه بود؟
ظاهراً در جامعه ما پیشخان ناآزار حرف اول را می‌زند. همه هراس ناآزار از این است که نکند بیگدار به آب زنند. صاحب نظرانی هم که در زیربعضه ناشران آنجائی هستند، در هراس انداز این که از دستشان آبی چکند. این است که در بدو امر معمولاً لیخندانی از سر تقفد یا دستخبر می‌زنند که کارهای از این دست، دست‌گیر مروه کهن می‌خواهد. این رویه‌ها ابتدا به استادان قرا دادگاهی که مشاذه می‌فرمایند، یک‌بار در سال ۱۳۳۷ از متفحصان انتشارات انقلاب اسلامی کشند و سپس با افزون چند مقاله‌به اصل قرار داد تا سال ۱۳۷۵. ترجمه اولیه را به پایان بردم و چند ماهی نیز آن ناشر محترم کار را از جنبه‌های ویرایشی و نسخه‌برداری مورد

گفت‌وگو با افسانه نجاتی به انگیزه ترجمه‌ای دیگر از «اعترافات» آگوستین قدیس

حق مطلب در ترجمه یک شاهکار

آگوستین قدیس بر سنج معرفت دینی مسیحیت ایستاده است ، چنان که گفته‌اند او در مرتبه‌ای پس از پولس مقدس قرار دارد وی به تنهایی جامع آرمانهای شریعت کاتولیک و بی بی‌سبب که افرادی چون توماس آکوئیناس و بعد ما لوتر و کاتلرن، اندیشه‌های او را الهابیتش و راهگشای آموزه‌های خود دانسته‌اند، گرهه تأثیر اندیشه‌های آکوئیناس به کلیسای کاتولیک محدود نماد، در حالی که تأثیر اندیشه‌های آگوستین به کلیسای پروتستان نیز رسوخ یافت. در واقع آگوستین واسطه انتقال فرهنگ از جهان کهن به جهان نوین است از ایسان کلیسای ابرایل قرون وسطا، هشت تن به عنوان مجتهدان کلیسا منسوب شده‌اند، که آگوستین یکی از مشهورترین آنهاست.

بررسی قرار داد و درست در نقطه پایان اذعان داشت که به علت بحران نشر، ناگزیر است که عجلانکار را بخواهید. چند ماهی پس از آن تاریخ، کتاب از زیر نظر هیئت داوری سختگیر انتشارات «فکر روزه» به سلامت بیرون آمد. جواز نشر یافت و به دست حرفتکار سپرده شد و باز هم در نقطه پایان، متأسفانه ترجمه اعترافات قربانی پروژه نان و آب‌دار دیگری گردید. در چنین مراحلی بود که در جریان به بازار آمدن آن ترجمه دیگر قرار گرفت. پس از این ناشران به بازار آمدن آن ترجمه را نهانه معلوریت خود قرار دادند. البته این راه فال نیک می‌گیرم، چرا که فرصتی فراهم شد تا برای حصول اطمینان بیشتر و مقابله کلمه به کلمه متن فارسی با متن فرانسه، کار راه به دوست عزیز دکتر سوسن شریعتی سپارم و طبعاً مقایسه‌ای نیز با ترجمه منتشر شده داشته باشم که تمام اینها مرا اطمینان داد که باب ترجمه این ترجمه هنوز هم گشوده است و کسانی که با متن آنشاید، بیگمان پس از خواندن ترجمه من هم، همچنان باب را گشوده خواهند یافت تا روزی که حق مطلب چنان که باید ادا شود. تازه آن روز به قول دیگران «اعترافات» ژان ژاک روسو و هشتیم تا کاستن را ما هرس می‌کنیم. اما شراب از این آرایب است. اگر گاه کشتار به عمل نیاید و پایر بماند، ماییم که تازیانه می‌خوریم و اگر باز آورد و

بماند، ماییم که تازیانه می‌خوریم و اگر باز آورد و

● به نظر یکی از منتقدان،

● اعترافات آگوستین قدیس

در رأس مثلث شاهکارهای ادبی

جهان قرار دارد که دو کوشه

دیگر آن را «اعترافات»

ژان ژاک روسو و «فاوست»

کوته تشکیلی می‌دهد

توفیق یابیم، سپاسمان نخواهند گفت و در بهترین حالت خواهند گفت که: بنیوا! جان کنده و از عهده‌

کارتش برآمده.

قالب و محوری اعترافات چه ویژگیهایی دارد؟
اعترافات سرود بندگی است پوشیده به روی نیش خاصه که بسیاری از پختههای آن رنگ و بوی نیاپش دارد و نیاپش به عنوان عاملترین قالب برای گوش آدمی، را از جاودانگی سخن است. نیاپش برآمده از نیاپه‌های روح انسانی است که تعلق به اینجا ندارد و لاجرم در حسرت و حیران‌ماندگی غریب، سر می‌برد و با بر زبان راندن دردهای غریب، تسکین آنها می‌گوشد. از سوی دیگر، اعترافات حدیث صریح قطور روحی آگوستین است از لایالاییگری تاگرایش به مابویت و از آنجا تا گردیدن سر می‌برد و این همه در حالی است که خطیبی به مسیحیت و این همه درواحه می‌شود و توصیف می‌کند که با غرور و در غرور و چگونگی بوده است. در درای همه اینها، اشارتهای مکتوبی به آن حقیقت ازلی می‌کند، همان عدلیایی که از رگ گردن به مؤمن نزدیکتر است و نگاهش که بر سراسر حیات فرد مؤمن اشراق دارد. بیگمان سبب اقبال آگوستین

آگوستین قدیس

● از منظر ادبی هم، اعترافات،

حیاگاهی رفیع دارد به طوری که یکی

از منتقدان، اعترافات آگوستین

قدیس را در رأس مثلث شاهکارهای

ادبی جهان قرار می‌دهد که در دو

کوشه دیگر آن «اعترافات» ژان ژاک

روسو و «فاوست» کوته جای دارد

محض آن که به گزاره عقلی تبدیل می‌شود تقبیل می‌یابد و محدود می‌شود. در صورتی که در تلقی آگوستین، از رهگذار ایمان با یکت‌وگو با خدا باز می‌گردد و برای هر گفت‌وگویی دو پایه اصلی مطرح است: گوینده و شنونده که هر کدام در جای خود مشخص و موجودیت دارند. را از پایایی رویکرد آگوستینی نزد تمامی فرق همانا ریشه در نوع تلقی وجودی وی دارد. از این رو دامنه اشتهاوری از حوزه فرقه‌های مسیحیت فراتر می‌رود و تمامی فلسفه‌های وجودی و ادبی می‌گردد. به زرفای حقیقت در برابر استدلال اذعان دارد و معتقد است آنچه بر اثر کنجکاری به دست آید، بر اثر غرور زبانی می‌شود، چنان‌چه پاسکال نیز همچون سلفش بر این باور بود که شناخت خدا به وسیله عقل مقدور نیست.

آرای آگوستین در جهان فعلی مسیحیت چه تأثیری دارد و اساساً آیا ترجمه «اعترافات» برای جامعه امروز ما می‌تواند مثلاً تأییده باشد؟

آگوستین الهام از جیسی مسح و پولس رسول می‌گوشد تا انسان را مستقیماً و بی‌واسطه به سرچشمه‌های رحمت الهی نزدیک کند تا به جای نگاه تا جرما ت کاسبارانه آنها که چشمی به سد در اجزای اعمال دینی خود دارند و چشمی به سد مالکیت بهشت، و ذرواق به طمع آن است که رو به این می‌کنند: امید به رحمت و فیض الهی را بنشانند. چنان که مسح تصریح می‌کند به این که خدا به منزله پدیری مهربان برای آدمی است. نخستین خصیصه چنین تمثیلی باور به شفت و لطف الهی است. از اینجا به بعد دیگر بشر دایره بده -بستان را می‌شکافد، و به اندازه بضاعت و معرفتش از آن سرچشمه جوشان رحمت برداشت می‌کند و متقابلاً به قدر وسعش به آن مبدأ پاسخ می‌دهد. شریعت و عبادت، مناسک و اعمال دینی از این آگوستین بر این حقیقت با بهره‌گیری از واگویی تمثیل پسر مسرف تأکید می‌کند که وقتی آن پسر نابکار از در توبه در می‌آید پدرش از سرلطف او را نه به عنوان غلام بده در کنسوت فرزند می‌پذیرد. وقتی به تصریح پولس، مسح فرامت گناه آدمی و صلیب بهای رستگاری او، پس تنها از طریق کشایش دروازه ایمان می‌توان رحمت و طریق سرشار الهی را دریافت کرد. کدام ایمان؟ ایمانی که منشأ قدرت است نه سبب رحوت و ذلت. طریق تعلیم پولس رسول فیض الهی به سوی آدمی جاری می‌شود و او را قادر به انجام کارهایی می‌کند که پیش از آن نمی‌توانست. بدین ترتیب این نوع اندیشه، آدمی را از بند خوف و معصیت و لاجرم از بند انفعال می‌رهاند.

سه ده خلافت امی و تولید فرهنگی چهره آشنایی از احمد نوری زاده شامی، پژوهشگر، مترجم و روزنامه‌نگار معاصر فریبم می‌کند. نوری زاده که به سبب الطافت و **وفا**ش به امر شاسانتان **تاریخ، فرهنگ و ادبیات ارمنی** به حق پایدار او را بینندگان **ارمنی شناسی فارسی** قلنداده کرد تاکنون ۱۲ کتاب تألیف، تدوین و ترجمه کرده است که برخی از آنها مانند: **کتاب «صدسالگر امری ارمنی»** در نوع خود بی نظیر و **سنوئی** است. کتاب زاده که علاوه بر زبان فارسی به زبان ارمنی نیز شعر می‌سراید. به نزدیک مجموعه شعرهای او همچو دریا یا عنوان «**علا**» بر شما **ارمنی ها** مستتر گوازیس پایازانه؛ و از نیز به خود اختصاص داد و پر شده این جاوزه **معتبر جهانی** هر سال ۲۰۱۱ میلادی شناخته شد. **جاوزه فرهنگی گاکریس پایازانه** که یک جاوزه **معتبر ارمنی** است در سال ۱۹۸۸ میلادی در کشور اتریش بنیان نهاده شد و هر ساله به یک شخصیت فرهنگی - اجتماعی غیرارمنی که در زمینه شاسانتدن فرهنگ و ادبیات ارمنی فعالیت‌های دسته‌داری انجام داده باشد تعریف می‌گردد. این جاوزه در سال ۲۰۰۰ میلادی به پاس ۳۰ سال تلاش بی‌وقفه در زمینه شاسانتدن فرهنگ و ادبیات ارمنی به احمد نوری زاده تعلق گرفته است. نوری زاده در کتب سال ۲۰۱۱ میلادی نیز در پایان جلسه اختصای کنفرانس بین‌المللی ترجمه که در آکادمی علوم جمهوری ارمنستان پو یا شد به مثابه پرکارترین ارمنی شناس جهان عالی ترین نشان فرهنگی ارمنستان را از ریونت

گرجاریان رییس جمهوری این کشور دریافت کرد اخیراً نیز مقاله‌های پژوهشی ارمنی شناسی احمد نوری زاده در زمینه پیشینه‌های فرهنگی ایرانیان و ارمنیان در یکی از آخرین شماره‌های مجله **معتبر جهانی** «کلاب میدیا» (Club Diplomatique) که در ژوئیه انتشار می‌یابد و به موضوع گفتگو و تمدن‌ها اختصاص یافته، به زبان‌های انگلیسی و فرانسوی به چاپ رسیده است. و زبان‌های به **عازگی کتاب‌های ایام سیبیه**، **باران و چند داستان دیگر**، «**مأمالیه**» و «**اسلام بر شما ارمنی ها**» به چاپ رسیده است. آخرین اثر نوری زاده **مجموعه شعر «ارذایی ها با گذار صلح عشق‌شانند»** است که از سوی نشر **نوشته** به بازار عرضه شده است. با وی گفت‌وگویی انجام داده‌ام که می‌خوانیم.

آقای نوری زاده چه شد که به پژوهش در زمینه فرهنگ و ادبیات ارمنی روی آوردید؟

راستش در زندگی هر انسانی حوادث مثبت و منفی چندری رخ می‌دهد که گاه این حوادث راه آینده زندگی او را مشخص می‌کند. در همین حال نیز این حوادث مستقل از اراده و خواست انسان عمل می‌کنند. من در سال ۱۳۳۰ شامی در اردزنی به دنیا آمدم. محله زادگاهی من که اگر محله نام داشت به راستی یک محله انترناسیونالیستی و چند ملیتی

بودم. گلکده‌ها بودند و هم آذری‌ها و هم ارمنی‌ها و روس‌ها و آشوری‌ها و فارس‌ها. من از همان اوان کودکی در نتیجه دوستی با بچه‌ها و همسایز ارمنی ارمنی تاردم با زبان شفاهی ارمنی - آلتی در همان حد و حدودی که معمولاً ارمنی‌های عزیز ایرانی تکلم می‌کنند و چندان هم مسلط نیست - آشنا شدم و بعدها که وارد دبیرا ادبیات شدم و سردرد شعر به زبان فارسی را آغاز کردم و شعراهم را در مطبوعات ادبی ایران به چاپ رساندم و خودم نیز به مثابه یک روزنامه نگار وارد کار روزنامه نگاری شدم. به این فکر افتادم که زبان نوشتاری ارمنی را نیز بیاموزم و در حد توان از راه ترجمه آغاز مطروم و مشغول ارمنی به فرهنگ گیتسال این ملت خدمت کنم. سپس از مدتی که صرف آشنایی با الفبای زبان ارمنی شد با خودآموزی یک‌گانه زبان ادبی ارمنی را نیز فرا گرفتم و با سخن‌گویشی به امر تحقیق و تخصص در زمینه فرهنگ و ادبیات

● **پیشینه مکتوب تاریخ همسایگی و دوستی ایرانی‌ها و ارمنی‌ها به سده‌های آغازین هزاره نخست پیش از میلاد می‌رسد**

ارمنی سرگرم شدم.

بعدها نیز زبان کهن ارمنی را که به آن «گرایز»، اطلاق می‌شود در زبانی است با قدمت زبان بدی ایلهوی اشکانی و بسیاری از واژه‌های نخستین این زبان را با ضبط حركات در خود محفوظ داشته است. در دانشگاه اصفهان به صورت دانشجوی از راه آقای جلال‌اف در گریگوریان که آن زمان رییس دانشگاه ارمنی شناسی این دانشگاه بود و با این زبان کهن ارمنی صحبت آشنایی داشت. آمونخچیا به هنگام تحقیق در دین کهن ارمنی با مشکل برخوردکنم تا کنون نیز بیش از دوازده جلد کتاب تألیف و تدوین و ترجمه کرده‌ام که برخی از آنها کتاب کتاب حصیو احمد سال شعر ارمنی، را منتقدان ادبی ایران و ارمنی کتابی منحصر به فرد و مرجم ارزبایی کرده‌اند. یک کتاب دیگرم نیز کاری پژوهشی است و به امر ارمنی شناسی فارسی اختصاص دارد و در واقع اولین پژوهش ارمنی شناسی به زبان فارسی در ایران است. در هفت فصل این کتاب تحقیقی، تاریخ، باورهای کهن، اساطیر،

کتاب و گو

میلادی رضایی

کفت وگو با احمدنوری زاده شاعر، مترجم، پژوهشگر و ارمنی پژوه

۱۲ کتاب ترجمه و تدوین کرده ام

۱.سنة‌ها تلفسه در ارمنستان و تاریخ ادبیات ارمنی موریدخت ویرسی قرقر گرفته ویرسی نلماران فرهنگ ارمنی، موریدخت فارسی زبان شناسانده شده است. کتاب ایام سیبیه، باران و چند داستان دیگره نیز که سال گذشته توسط نشر چشمه به بازار کتاب عرضه شده به شناساندن بهترین نمونه‌های ادبیات داستانی ارمنی اختصاص یافته و در آن ۲۰ داستان بلند و کوتاه از ۱۵ نویسنده ارمنی به فارسی برگزیده شده است. رمان «مأمالیه» را نیز به نازگی به خواننده فارسی زبان پیشکش کرده‌ام. البته در میان کارهای من، رمان تاریخی داری ازوش جهتی همبر اول‌ها در آنکسی توشکویی نویسنده، ترجمه روسی که در سال ۱۳۹۹ از سوی نشر چشمه در نگاه و به بازار کتاب گره‌های تاریخی کتاب برای خواننده فارسی زبان برای این رمان ۳ جلدی نویسنده نامدار روسی پایوتش‌های سیبازی افروودام که کار فهم اشاره‌های نویسنده به تاریخ روسیه را آسان تر می‌کند و خواننده را در زمینه درک هرچه بهتر اشاره‌های تاریخی رمان باری می‌دهد.

یکی از آثار شما کتاب پژوهشی «تاریخ و فرهنگ ارمنستان» است. از نظر تاریخی ارمنستان در دوره‌های تاریخی مختلف چه وضعیتی داشته به ایران داشته است؟

باید جداگانه عنوان کنم یا آنکه پیش از ۳۰ سال است که در زمینه ارمنی شناسی کاری کنم و بلاغ و دوازده اثر در این زمینه انتشار داده‌ام. عوزو، کتابتسه تا آنکه به شباهت بوده است شبینه دوستی و برادری اقوام ساکن در واحدهای جغرافیایی ایران و ارمنستان را به خوانندگان فارسی زبان شناسانم. دلیل آن نیز گذشته بودن عرضه ارمنی شناسی است و من تا کنون به سهم خودم گام‌های لرزانی در این راستا برداشته‌ام. در پاسخ سؤال شما مشخصاً باید عرض کنم که پیشینه مکتوب تاریخ همسایگی و دوستی ایرانی‌ها و ارمنی‌ها به سده‌های آغازین هزاره نخست پیش از میلاد می‌رسد. به این صورت که در سال ۱۱ پیش از میلاد امپراتوری ماد، زبیل یا هم‌پایانی یکدیگر بر شد آشور، وارد جنگ شدند و شهر نیزبا پایتخت آشور را تسخیر کردند و آن را طعمه حریف ساختند. در این جنگ ارمنی‌ها به سرکردگی یکی از بزرگان قوم «ارمن» به نام بارویرو به شاه ماد بارویرو راه یافت و بعد همین دلیل نیز پادشاه ماد بارویرو را به دریافت خاج مخصر کرد و او به مثابه اولین پادشاه ارمنی و رهبر زمین «ارمن» یا «اورومه» در عرضه تاریخ ظاهر گردید.بعدها حکومت پادشاهی نیمه مستقل ارمنستان به رده ساراپ تسخیر همی امپراتوری هخامنشی توکل گرد و سده‌های میانه‌ای نیز ارمنستان نوشت. پس از فروپاشی امپراتوری هخامنشی به سمت آراراتش اولیه (۱۹۰-۱۸۹ پیم) دارای پادشاهی مستقل ارمنی گردید اما باز در هعه‌های آغازین قرن اول میلادی حکومت مستقل پادشاهی در ارمنستان از میان رفت و پلاش اول (۵۱-۷۸) که یکی از کارآمدترین و مقتدرترین شاهان پارسی بود ارمنستان را به عنوان دومین شاهنشین مستقل اشکانی اعلام کرد و برادر خود یعنی نیرواده را که یک موبله شاه بود بر تخت شاهی آن نشاند و بدینگونه حکومت اشکانیان ارمنی که به زبان

ارمنی به آن آرشاکونی اطلاق می‌شود و به معنی اراشکانی می‌شدند. در ارمنستان آغاز گردید پارسی زبان‌ها و امرجعه سوم قرن پنجم میلادی یعنی تا سال ۲۸۸ میلادی- زمان سرنگونی آخرین پادشاه اراشکانی ارمنستان - در این کشور سلطنت کردند. پس از آن ارمنستان بناخواه به سمت ساتراپی‌ها و سپس ارمنستان تا اواخر قرن نهم میلادی ادامه یافته شد. در این زمان‌ها و با زدهم میلادی ارمنستان تحت یازدهم شاهنش حکومت مستقل ملی راجریه کشد. ولی این تجربه بی‌سابقه در طول جهان مدام تیارنده و باز در این کشور و ایالت‌های گوناگون آن حکومت‌های دست نشاندۀ میوانسی بر سر کار آمدند. اما این کارهای تاریخی کتاب برای خواننده فارسی زبان برای این دوره‌ها ۳ جلدی نویسنده نامدار روسی پایوتش‌های سیبازی افروودام که کار فهم اشاره‌های نویسنده به تاریخ روسیه را آسان تر می‌کند و خواننده را در زمینه درک هرچه بهتر اشاره‌های تاریخی رمان باری می‌دهد.

آیا ارمنیان از زمان شاه عباس صفوی در ایران مستقر شدند یا پیش از آن نیز در ایران سکونت داشتند؟

پیش از دوران شاه عباس نیز ارمنی‌ها به صورت پراکنده در اینجا و آنجا سرزمین بزرگ پهلوی ایران سکونت داشته‌ند. در زمان شاه عباس صفوی به ایران کوچانده شدند. به این صورت که در سال ۱۶۰۲ میلادی شاه عباس صفوی سه از حمله ناموفق خود به ارمنستان و به هنگام عقب‌نشینی در برابر سلطه عثمانی، برای آنکه شیاه عثمانی را در حمله خود دچار کمر و گرفتاری سازد دو سامعا را آبادی‌های سرراه آنها را به داخل ایران کوچاند.

بدینگونه اسلاف ارمنیان ایرانی در سال ۱۶۰۲ میلادی زمان در سراسر ایران پراکنده گردیدند. علت آنکه ارمنی‌ها موطن جدید خود را اجباری توانا نمودند چونکه پادشاه آن است که شمار بسیار زیادی از آنها را شاه عباس از شهر قمیه اجباری ارمنستان گردانده بود و آنها موطن جدید خود را با زادگاهشان نوردوچاق که به معنی «جوانی نوه است» نامگذاری کردند.

اسکان ارمنیان در ایران یا چه هدفی‌های صورت گرفت و چه تأثیراتی بر جامعه آن زمان ایران جا نهاد؟

حماظتگر که اشاره رفت هدف نخستین شله عباس از کوچاندن ارمنی‌ها به ایران برجا نهادن سرزمین سوخته برای سپاهیان عثمانی بود ولی پس از کوچاندن ارمنی‌ها به ایران

تایخ شتی هم برای شای عباس و هم برای جاشینان او حاصل شد.ارمنی‌ها مردمی کار دوست و مستحکم و محقق بودند و در بسیاری از زمینه‌های اجتماعی از جمله صنعت و تجارت برای دیر ضروی بسیار مفید واقع شدند. در برخی زمینه‌های هنری مانند تئاتر و سینما نیز ارمنی‌ها نقش ارزنده و چشمگیری داشته‌اند. البته پیشگامی ارمنی‌ها در زمینه باغبانی و رشد و توسعه صنعت چای نیز نباید از نظر دور نگذارد.

نگاه داشته شود.
کدام کتاب شما به ادبیات ارمنی اختصاصی یافته است مانند همدان شعر ارمنی، «بلاغ سبب» پاران و چند داستان دیگر» و بهترین ویژگی ادبیات ارمنی چیست؟

زائر و همین طوری مضمون غالب در این ادبیات چیست و اصولاً شماکارهای این زبان کدامند؟

من به مقاله آغازگر ارمنی‌شناسی فارسی ناگزیر بودم در زمینه ادبیات منظوم و منثور ارمنی و همین طوری ارمنی‌شناسی کارهای اساسی و بنیادی انجام دهم. مجموعه جیم ۱۵۴ صفحه‌ای احمد سال شعر ارمنی که به معرفی و ترجمه بهترین نمونه‌های شعر ارمنی پیش از هفاد شعر ارمنی است، زبان در یک قرن اخیر اختصاص دارد از سوی صاحبزادان و منتقدان ارمنی و ایرانی به عنوان یک مرجع و منحصر به فرد ارزیابی شده است. این کتاب در اصل ترجمه بهترین نمونه‌های شعر ارمنی پیش از هفاد شعر ارمنی است، حال آنکه باید صادقانه اعتراف کنم در طول هفاد سال جامعه شورایی در ارمنستان که استثنیوها و نگاههای فرهنگی بسیاری فعال بودند چنین مجموعه‌ای حتی به زبان ارمنی نیز انتشار نیافت. من برای تدوین و ترجمه مجموعه احمد سال شعر ارمنی ناگزیر بودم آثار و مجموعه شعرهای صدها شاعر ارمنی زبان را که در یکصد سال گذشته قلم به قلمت کرده بودند با دقت و وسواس بررسی کنم و بهترین نمونه‌ها را در واقع نمونه‌های قابل ارائه به خواننده فارسی زبان برای ترجمه برگزیمم برای تدوین و ترجمه کتاب «بلاغ سبب» پاران و چند داستان دیگر که در برگزیده ۲۰ داستان بلند کوتاه از ۱۵ نویسنده نامدار ارمنی است نیز کارم بر آن‌سان تر از تدوین و ترجمه همدان سال شعر ارمنی نبود است. برای تدوین این کتاب نیز من ناگزیر بودم آثار منثور دهها نویسنده ارمنی را به دقت بررسی کنم و نمونه‌های قابل ارائه به خواننده فارسی زبان را برای ترجمه برگزیمم کار انتخاب کنم در عرصه ادبیات منظوم و منثور ارمنی کاری واقعاً دشوار بود. شاعران و نویسندگان ارمنی به دلایل قابل فهم تاریخی دارای گرایش‌های شدید ملی‌گرایانه هستند و این ویژگی در آثار هنری آنان به شکل بارزی خودنمایی می‌کند. البته آثار ادبی دارای گرایش‌های ملی‌گرایانه را خواننده فارسی زبان بر نمی‌تابد. بخش عمده دیگری از ادبیات منظوم ارمنی در طول هفاد سال زندگی شورایی خلق شده و در هر حال بازتاب مناسب اجتماعی جامعه شورایی در آنها نیرومند است و به همین دلیل نمی‌تواند از سوی خوانندگان که با اینگونه ضمایات اجتماعی تاریخی هیچگونه انس و الفتی نداشته‌اند مورد استقبال و درنگ و تأمل قرار گیرد. البته این ویژگی در زمینه ادبیات منثور بیشتر از ادبیات منظوم خودنمایی می‌کند. من برای ترجمه و ارائه آثار ادبی نویسندگان و شاعران ارمنی تنها می‌توانم در محدوده ادبیات انسان‌گرایانه دستم به انتخاب بزنم و نویسنده و شاعر ارمنی زبان نیز به مثابه یک شهروند جامعه جهانی دغدغه انسان‌محاور را باره در فکر مشترک انسان را به گونه‌ای در

آثار خود بازتاب می‌دهد و من برای ترجمه و ارائه اثر ادبی -هنری به خواننده فارسی زبان تنها می‌توانم در همین محدوده دستم به انتخاب بزنم که کار خندان ساده‌ای هم نیست. در حال حاضر، یعنی پیش از ویرایشی الحاح‌چهارم شوروی سابق نویسندگان و شاعران ارمنستانی با توجه به

گرایش‌های ویژه خود در مکاتب گوناگون ادبی از سمبولیسم گرفته تا آوانگاردیسم و پست‌مدرنیسم یا پسانوگرایی طبع آزمایی می‌کنند. اما در دوران استقرار نظام شورایی در ارمنستان که ادبیات دامنه‌داری نیز تولید شد گرایش مسلط نزد هنرمندان و شاعران و نویسندگان مکتب رئالیسم اجتماعی بود.

آقای توری‌زاده یکی از آخرین کتاب‌هایی که انتشار داده‌اید مجموعه شعر ارمنی نخست و در واقع شش جلد، نامدار شاعران غیرارمنی هستند که به زبان ارمنی شعر سروده‌اند. تجربه سرودن شعر به زبان ارمنی چگونه بوده است؟ پروژه آنکه به قول ساختارشناسان انسان با ورود به دنیای یک زبان جدید گویی از نو متولد شده است؟

من هم به این گفته پردادم که می‌گوید آشنایی با یک زبان در دوره ورود و به یک دنیای جدید است. راستش من در سال‌های نیمه اول دهه ۶۰ قبله قصد تدوین و ترجمه کتاب جیم احمد سال شعر ارمنی ناگزیر شدم آثار شعر صدها شاعر ارمنی زبان را به دقت بررسی کنم و بهترین نمونه‌ها را برای ترجمه برگزیمم در نتیجه این غور و تخصص در شعر شاعران ارمنی ذخیره وراژگان شعر ارمنی من تا حد مطلوبی

● من به مشابه آغازگر ارمنی‌شناسی فارسی ناگزیر بودم در زمینه ادبیات منظوم و منثور ارمنی و همین طوری ارمنی‌شناسی کارهای اساسی و بنیادی انجام دهم

غنی و شگرا شد و من که همیشه به زبان فارسی شعر می‌سرودم این بار شروع به سرودن شعر به زبان ارمنی کردم که در منظومات و رسانه‌های گروهی ارمنی زبان در سراسر جهان به طور گسترده‌ای بازتاب یافت. به تازگی نیز مجموعه شعرهای ارمنی‌م را با عنوان «بلاغ سبب» نامی در بازار کتاب، عرضه کردم که پندهای کاملاً و بی‌سلفه در تاریخ ادبیات ارمنی ارزیابی شده است. چرا که به اعتراف منتقدان و شاعران و نویسندگان ارمنی تاکنون نیز در تاریخ ادبیات ارمنی سلفه نداشته است که یک شاعر غیرارمنی به زبان ارمنی شعر بسراید و مجموعه اشعار خود را نیز به زبان ارمنی منتشر کند. راستش من به دلیل ویژگی‌های فنی شعر ارمنی به هنگام سرودن شعر به زبان ارمنی احساس می‌کنم آزادی بیشتری در بیان احساسی‌ها و عواطف شاعرانه دارم. بهترین‌م توکم من، خود را برای خواننده نغمه و بیان کنم. آقای توری‌زاده به عنوان آخرین پرسش من به ما بگوید در حال حاضر سرگرم چه کاری هستید؟

مطلبی است که دارم مجموعه شعرهای شاعران نامدار ارمنی را بازنگری می‌کنم تا این بار شعرهای عاشقانه آنها را برگزیمم و در مجلدهای جداگانه و مستقل با عنوان «سلسل عاشقانه‌های ارمنی» به خواننده عرضه کنم. علاوه بر آن سرگرم بررسی کتاب شعر و قصه ساموئل خاچیکیان هستم که در آینده ترجمه آن را با نام هنر گذارگان حکایت‌های آبی به خواننده فارسی زبان پیشکش کنم. علاوه بر آن ترجمه مجموعه شعر بوراتده شاعر نامدار ارمنی تاز ایرانی را نیز در دست دارم و به موازات آنها در تدارک ترجمه یک رمان ارمنی هم هستم.

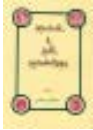
«الفریدا» هائیراسیان «حلقه‌ای» یکی از دانش‌آموزان ارمنی سال دوم رشته ریاضی فیزیک است که به سال‌های اولیه شروع کتابخوانی اش اشاره می‌کند و می‌گوید: تا آنجایی که بادم می‌آید، مادرم برایم کتاب را نشود و روان می‌خواند و من هم با دقت گوش می‌دادم. هنوز متن برخی از کتاب‌هایی که مادرم برایم می‌خواند، در گوشم زنگ می‌زند. وقتی کمی بزرگتر شدم و توان خواندن و نوشتن پیدا کردم، دست و پا شکسته کتاب می‌خواندم، اما با خودم به اشتیاق، دو کتاب کتابخوانی شوق‌یق‌های اطرافیان از جمله یکی از معلماتم، خانم حسینی، باعث شد تا انگیزه من به کتابخوانی بیش از پیش شود.
الفریدا، درباره روش صحیح مطالعه می‌گوید: در ساعات مطالعه، ما بسیار کتاب می‌خواندیم و یکی از نکاتی که من طی این ساعات آموزشم روش صحیح مطالعه بود که کتاب را با دقت بخوانم و در یادگیری و به خاطر سپردن مطالب و آموزه‌های آن تمجیل نکنم. تقریباً در پاسخ به سؤال خبرنگار ما که آیا عضو کتابخانه عمومی هستید می‌گوید: علاوه بر عضویت در کتابخانه مدرسه عضو کتابخانه عمومی هم هستم. من کتاب‌های زیادی از کتابخانه امانت گرفتم و طی سال گذشته حدود ۶۰ جلد و عنوان کتاب در حوزه‌ها و موضوعات مختلف خواندم. وی سپس به علت مطالعه در موضوعات متنوع اشاره می‌کند و می‌گوید: به نظر من یک جوان باید در

وقت و گو

شاعران فلک‌اللاخی

گفت و گو با سرگزین بنیامین نویسنده آشوری اهل ارومیه

ای کاش پیوندی عمیق‌تر بود

سرگزین بنیامین به سال ۱۳۴۵ در شهر ارومیه در خانواده‌ای آشوری چشم به خاک گشود و تا اخذ دیپلم در همان شهر باقی ماند. وی بعد از پایان تحصیلات ابتدایی اش در ارومیه و سپس تهران شد و در راه‌های روح‌القدس درس الهیات مسیحی بخواند. سرگزین مکانیاتی با دانشگاه «دومونیو» آمریکا بنیامین تاکنون یک کتاب به نام شخصی و کار روح‌القدس می‌چاپ کرده و «امپراتوری آشور» از ۶۵۱ تا ۶۰۵ پیش از میلاد را در دست چاپ دارد.

در شخص و کار روح‌القدس» عمده‌اثر چه سبب بوده برده‌اید؟

پیش از ۵۰ ساله صدمان این کتاب به دلیل لگجی بود و در حقیقت این کتاب یک کار پژوهشی بود و ما مملد با افراد ژو کاتب مقدس است. بهترین‌گری که در این کتاب یافتی بیشتر با یافت و نگاشتن آن از کاتب مقدس باری روح‌القدس است.

این کتاب به زبان فارسی است یا آشوری؟

مستأفانه به زبان فارسی است.

چرا مستأفانه؟

خوب من زبان آشوری را تنها در حد خواندن و نوشتن معمولی می‌توانم داشته باشم و فقط در نوشتن بر زبان آشوری، دلایل دیگری نیز باعث شد تا این کتاب به زبان فارسی نوشته و منتشر شود.

عمده‌ترین دلیل این مشکل چیست؟

بییندستل جدید فرزندان ما مایل علاوه و گرایش به

بای صحبت دانش‌آموزان کتابخوان مجتمع ارمنه مریم

۴۱

دو ساعت

در مجتمع آموزشی مریم

رمان می‌خوانم: خارجی و

ایرانی فرقی ندارد

«الفریدا» هائیراسیان «حلقه‌ای» یکی از دانش‌آموزان ارمنی سال دوم رشته ریاضی فیزیک است که به سال‌های اولیه شروع کتابخوانی اش اشاره می‌کند و می‌گوید: تا آنجایی که بادم می‌آید، مادرم برایم کتاب را نشود و روان می‌خواند و من هم با دقت گوش می‌دادم. هنوز متن برخی از کتاب‌هایی که مادرم برایم می‌خواند، در گوشم زنگ می‌زند. وقتی کمی بزرگتر شدم و توان خواندن و نوشتن پیدا کردم، دست و پا شکسته کتاب می‌خواندم، اما با خودم به اشتیاق، دو کتاب کتابخوانی شوق‌یق‌های اطرافیان از جمله یکی از معلماتم، خانم حسینی، باعث شد تا انگیزه من به کتابخوانی بیش از پیش شود.

الفریدا، درباره روش صحیح مطالعه می‌گوید: در ساعات مطالعه، ما بسیار کتاب می‌خواندیم و یکی از نکاتی که من طی این ساعات آموزشم روش صحیح مطالعه بود که کتاب را با دقت بخوانم و در یادگیری و به خاطر سپردن مطالب و آموزه‌های آن تمجیل نکنم. تقریباً در پاسخ به سؤال خبرنگار ما که آیا عضو کتابخانه عمومی هستید می‌گوید: علاوه بر عضویت در کتابخانه مدرسه عضو کتابخانه عمومی هم هستم. من کتاب‌های زیادی از کتابخانه امانت گرفتم و طی سال گذشته حدود ۶۰ جلد و عنوان کتاب در حوزه‌ها و موضوعات مختلف خواندم. وی سپس به علت مطالعه در موضوعات متنوع اشاره می‌کند و می‌گوید: به نظر من یک جوان باید در

چه کتابی خوانده اید ؟

آندرانیک سیمونی و کتاب های تازه

جامعه لر در آن حدیثست که بگیریم در حدهای ترش نشه شده **رمان جیراغاها را من خاموش می‌کنم** *** از زویا پیرزاد را خوانده‌اید؟** نه من در مورد پیرزاد نظری دارم که نمی‌دانم در کجا باید مطرح کنم، خاتم پیرزاد را در خلال آثارش می‌شناسم و از طریقی کتابی که سه سال قبل از او خواندم یعنی مجموعه داستان یک‌روز ماندگه و چه‌یک‌روز درونی آن کتاب را خواندم، با حلقی خورده از فضای داستان‌ها خوب بیامدم. پرداخت بسیار زیبایی داشت. زبان پخته‌ای داشت، من روی زبان آثارش تکیه می‌کنم.

پس با چه موضوهی مشکل داشتید؟ ایشان آمده بود در این داستان‌ها یک محیط لرمنی را تصویر کرد.این محیط لرمنی یک محیط بسیارگرمه و ناسالم بود. کل زبانی که در این آثار به عنوان شخصیت‌های داستان تصویر می‌شوند، هر کدام به نوعی در یک جایی سرنهه بودند و هر کدام شخصیتی سخته‌درد بودند.

آقای سیمونی می‌توانید در مورد ژانرهای کتابی که خوانده‌اید برای ما بگویید؟ باید متوجه بودیم که حضور ذهن زیادکم تا بهتر بتوانم توضیح بدهم.چند کاررجه‌بندی‌شده نامه‌ها ارسال صورت گرفت. یک کتاب به صورت ترجمه در دسترس چاپ شد. کتابی هم از ارواح ایرانی در دسترس منتشر شد...

بعد از اینکه کتاب کتبیهای ایران به قلم لیندا مکسیان منتشر شد، آقای اندرانیک هویان در کتاب منتشر کرد که یکی از آنها توسط دفتر پژوهش‌های فرهنگی به بازار آمد. کتابی هم به عنوان مرکز گفتگوی تمدنه‌ای تحت عنوان ارواح ایرانی آمد، نوشته که بخشی به عنوان ارواح انحصاری داشت و بخش دیگر به ارواح لرمنی پرداخت. البته از نظر معنایی این دو بخش ادامه هم‌دیگرند. با هویان که در محبت می‌کرد، کمپوهای کتاب را یادآور شد. به‌عنوان یکی در مورد جامعه لرمنی کنونی ایران یعنی بعد از انقلاب و از سال ۷۵ تا امروز، جایشان عالی بود، نویسنده بی‌بهره و گفت‌ناپوش‌ها را برای جلد دوم کتاب گذاشتم.

پژوهش‌هایی در گذشته صورت گرفت. هر چه پژوهش‌ها زیاد شد، یا در مورد نامه دوران تاجار است یا سردرد به دوره فول زینم پهلوی، درباره بعد از اسلام‌های پنجاد. در این سلسله که در هنر و فرهنگ و در زمانه آمده زندگی داشتیم که در هیچ جایی در هیچ کتابی از آنها به‌مان‌ها نماند. نم‌نی‌افزادی که در موسیقی کار کرده‌اند، هم‌نشانی که در سینه‌های اروپا بوده‌اند، در برابر ورورژ فعال بودند.

شما کتاب‌های هویان را بهترین کتابی که خوانده‌اید، می‌دانید؟ نه، مثالنامه کتاب‌های که ارائه گرفتار کرده‌اند، بضاعت

چهارپایه و کتابها

کالوست خانیان (خاننتس) KHANENTS GALOUST

کالوست خانیان (خاننتس) در سال ۱۳۸۹م. در تهران به دنیا آمد. در مدرسه فرانسوی سن ژوزف و دبیرستان کوشش نواریان تحصیل کرد و سال‌ها به تدریس در مدارس ارائه پرداخت. نخستین اثر خاننتس در سال ۱۳۷۰م. (۱۹۵۸م) به چاپ رسید. وی با نشریات ارائه خارج از ارمنستان همکاری نزدیک داشته است. در سال ۱۳۳۶م. (۱۹۵۷م.) مجموعه اشعار وی به نام آب‌انام و جوده به چاپ رسید. سپس کتاب انبروی شگرف، آب‌انام تو ای‌اناس، پنجره‌هاو ارستائویرمات لرمنی انتشار یافت. کالوست خاننتس از بیابانگردان تمدنی ملی و فرهنگی ارائه بود و از سال ۱۳۵۸م. (۱۹۷۹م.) یعنی از بدو تأسیس انجمن به مدت چندین سال ریاست آن را به عهده داشته است. برخی از آثار خاننتس از جمله کتاب اسلام تو ای‌اناس و انبروی شگرف، به فارسی برگردانده شده است. وی همچنین ترجمه‌هایی از زبان فارسی به ارمنی دارد. وی یکی از اعضای مؤسس گروه ادبی ارائه ایران، انوراج (ارگ نو) بوده است. کالوست خاننتس در سال ۱۳۷۶م. (۱۹۹۷م.) در تهران چشم از جهان فروست. **گرفته از دانشنامه ایران‌ارمنی به کوشش زانت دل‌ازادیان که بر روی آن سوسی انتشارات هرستاد به بازار عرضه خواهد شد.**

آندرانیک**گزارشی از کتابخانه خلیفه کوی**

خیابان سی تیر ؛ پشت کلیسای مریم مقدس

چرا دیگر نمی‌آید؟ نمی‌دانم یک سری کتاب‌ها را خود خلیفه کوی چاپ می‌کند. همان‌ها را هم برابریان می‌فرستد.

چه کتاب‌های است؟ مذهبی، یک تعدادی هم کتاب‌های درسی لرمنی و قویج.

توی یکی از کتاب‌ها کتاب‌های چاپ جدیدتر را گذاشته‌اند، یکی را موسس‌های آن توی تابلوش درمی‌آورد یک کتاب فظور است یا جلد شگفتی

کتاب مقدس است چاپ ۲۰۱۱ میلادی

هر چه دنبال شمارهگان کتاب می‌گردم پیدا نمی‌کنم. برایم جابج است که این کتاب تا حالا امانت گرفته نشده.

می‌گویند، این از بیرون نمی‌دهیم

آقای که چند سالی بیرون از بومیان به نظر می‌رسد آرنشور روزنامه‌های سال ۱۹۹۸ را نگاه می‌کند.

چه روزنامه‌ای است؟ آ‌یک‌ا

یعنی چه؟ سوچ

چرا امتسش آیک است؟ یادداشت‌ها را بر می‌مورد، از بومیان می‌پرسم دیگر چه روزنامه‌هایی می‌آید اینجا؟

فرقی نمی‌کند کتاب‌ها، موقع وارد شدن به هر جایی که آن‌ها از یک اتفاق واضح بالا برده باشند، دلت هری می‌ریزد. کتابخانه ارائه پشت کلیسای مریم مقدس در خیابان سی تیر قرار داده‌ای برای رسیدن به کتابخانه باید از یک راهروی تاریک گذشت که شیشه‌ها چهره‌ها را چپ و راستی تارود و همین باعث می‌شود قلم‌ها را با آینه تارود برداری. بعضی پنج تیر نیز در کتابخانه را بازی کند. حدوداً ۵۸ ساله به نظر می‌رسد. تا در بازی می‌کند پوری کتاب‌های قدیمی در راهل می‌دهد. قفسه‌ها چراغ‌ها را روشن می‌کند. پس می‌تواند روی یک موزیک‌بکشنام کتاب‌ها را نگاه کند و از چندتا روی هم چند دسته کتاب هم روی زمین دیده‌اند. یک قویج میلادی هم به دیوار روبرو است که همگی تهی‌ها خاک گرفته.

می‌گویید بخشید اینجا به هم ریخته است، فرار است برای یک سال جمع شونده

چرا؟ بیشتر خوراش به جانبی است که آمده کتاب بگیرد. ارمنی صحبت می‌کنند، من فقط از بین صحبت‌ها شان کلمه مولوی را متوجه می‌شوم. می‌خواهد اینجا را بیندازد سر مدرسه‌ای که کنار کلیاست.

پس کتابخانه چه به جانبی آن خاتم کتاب بر می‌گردد هر چه روی جلدش نشان اسم مولوی می‌گردد چیزی پیدا نمی‌کنید، به زبان لرمنی است. اسم کتاب را توی کارش وارد

سالی اینجا تعطیل شود تا ساختمان جدید آماده بشود اتفاق نمی‌افتد. اینجا خیلی جایمان تنگ است. کتابی به قصه‌ها می‌نگارم. روی سلفه قصه‌ها هم قطع چیزی دارند.

ساختن جدید کجا ساخته می‌شود؟ یک حربه بالا تر قرار است با کمک میراث فرهنگی ساخته بشود.

کتابخانه چند جلد کتاب دارد؟ به حدود هفتصد تیرم، فکر کنم ۱۰ هزار تایی بشود. ۱۰ تا هم حضور دارد.

در یکی دوتا از قفسه‌ها کتاب‌های فارسی هم هست. تاریخ طبری و کتاب سده‌ای را می‌بینم می‌گویند، در ۹۰ درصد کتاب‌های اینجا ارمنی است که اکثر آنها بر تاریخی‌اند. یعنی هم به فارسی است با انگلیسی، بخشیده‌افاتی.

سازو بومیان قوی لیسانس ادبیات لرمنی از دانشگاه تهران دارد.

کتاب‌های جدید چند وقت یک بار برایان می‌آید؟ خیلی وقت است کتاب جدید برایان نیامده. قبلاً از ارمنستان یا بیرون می‌آمد.

نقد و بررسی

موضوع	موضوع	موضوع
موضوع: عقبت	موضوع: عقبت	موضوع: عقبت
موضوع: عقبت	موضوع: عقبت	موضوع: عقبت
موضوع: عقبت	موضوع: عقبت	موضوع: عقبت
موضوع: عقبت	موضوع: عقبت	موضوع: عقبت
موضوع: عقبت	موضوع: عقبت	موضوع: عقبت
موضوع: عقبت	موضوع: عقبت	موضوع: عقبت

ژانت لازاریان

کتاب دانشنامه ایرانیان ارمنی در مرحله چاپ است. یعنی قرار بود در همین روزهای اول سال نو مسیحی منتشر شود. فعلاً در تدارک طرح اول سجد کتاب هستیم. این کتاب حدود ۵۰۰صفحه متن است و تعدادصفحاتی که عکس‌های رنگی از نقاشان ارمنی خواهد داشت، هنوز مشخص نیست. تعدادی از عکس‌های ساتن‌نقاش‌ها و بناهایی که ازآشپخت‌ها و مزاران ارمنی تأسیس کرده‌اند هم به کتاب اضافه می‌شود.

این کتاب در حقیقت یک فرهنگنامه است که به عنوان کتاب مرجع شناخته خواهد شد. کسانی که علاقه‌مند باشند اطلاعاتی پیرامون هنرمندان، ادیبان و حرف مختلف و شخصیت‌های گوناگون ارمنی به دست بیآورند و بدانند چه خدماتی به این مملکت کرده‌اند، از این منبع می‌توانند استفاده کنند. حدوداً این کتاب معرفی می‌شوند: هنرمندان نقاش و موسیقیدان‌ها، هنرمندان تئاتر و سینما،رمان‌نویس،مخبر، داریند و به نوعی ارائه در اقلهٔ ایران از هنرها در کشور مایستگندت بوده‌اند. البته البته برای کامل شدن یک فرهنگنامه باید تعمیری تحقیق کرده و هر سال اطلاعات تازه‌ای بر آن افزود. گروهی کار کردیم ولی با همه این تلاش با معضلی از رویدادهای هنری را نتوانستیم ذکر کنیم. بنابراین هیچ‌گاه یک فرهنگنامه کامل نیست. به طرز کلی، گستره جغرافیایی کتاب شامل کسانی می‌شود که در ایران به دنیا آمدند و در ایران کاری صورت دادند. سعی کردیم نام این افراد را در کتاب بیاوریم. گوشه‌ای که درمعرض سال‌کسانی را که امروز در امرستان هستند، در دیگر نقاط جهان‌زنگی می‌کنند اما خدمانی در ایران انجام داده‌اند را نیز بیاوریم. دانشنامه ایرانیان ارمنی با همکاری امرکزگفت و گوی تمدن‌ها به‌گوشش من انجام شده است. این کتاب را نشر هیرمند منتشر می‌کند.

مناوآن الکساندریان

من امیرآن یک مجموعه شعر چاپ کردم به نام قطعه‌های تازهٔ چنگ، که برگردنی از شعر منتخب شاعران امروزیان است. در این کتاب ازمانا تا سیدعلی صالحی را کار کرده‌ام. این کتاب دوازده روزی می‌انگشسی شد. منبع بود.فقطفردمن کتاب شعر نو ازفازتاورمجموعهٔ حقوقی بود.هم‌همه‌اند. این کتاب ترجمهٔ کرده‌ام. مجموعه یکی یک کتاب‌نویزی از شعر معاصر ایران است. ترجمه‌ای از ریاضیات خوارزم که دوازده‌مشتتر می‌شودترجمهٔدیگری هم از منطق قطرهٔ ظفر دارم که علاوه‌ برمنطق‌الطهر است. این کتاب‌ها تا یک ماه دیگر تکمیل می‌شود. ناشرین کتاب‌های دوازده‌ تایی شعر خسته است. کتاب دیگرم ترجمه‌ای ازشاعرجدعلی یمنی است که نشر داریوش منتشر می‌کند. حتی یواز اشاعر حافظ دارم که آن را هم داریوش بصورت دوازده درجانه در دست انتشار دارد.

آندرانک هوویان

من کتاب نقش ایرانیان در حمله‌های ایرانیه را دارم. آماده می‌کنم. ناشرین کتاب‌هایانتشارات، بنام است.

کوتاه

پدیدآوردندگان ؛ روایت اول شخص

کتاب دیگری هم دارم که قرار شده است سازمان میراث فرهنگی آن را چاپ کند. یعنی «آیین‌ها و مراسم سنتی ایرانیان ایران». این کتاب را هم شام کرده‌ام. در مورد کتاب نقش ایرانیان در سینمای ایران، باید بگویم، اولین سینماگری که اولین فیلم سینمایی را در ایران درست کرد، یوهانگان است که ما سلفهٔ نویسندهٔگانگن فارسی زبان او را گوناگون معرفی کردیم. کتاب من ۱۳۸۹ شروع می‌شود و تا سال ۸۰را دربر می‌گیرد. «آیین‌ها و مراسم سنتی ایرانیان ایران» را هم با توجه به منابع موجود نوشتم و بخشی هم از راه تحقیقاتی بود که انجام گرفت. تمام آداب و رسوم ایرانیان را در گوشه و کنار ایران در این کتاب آورده‌ام.

این دو کتاب بزودی منتشر می‌شوند.

آلبرت کوچوبی

زانت لازاریان

آندرانک هوویان

آلبرت یرناردی

من امیرآن کتابی نوشتم که چند روز قبل چاپ شده که شاید هنوز به دست مخاطبان نرسیده باشد. این کتاب آخرین کاری است که من انجام داده‌ام. اسم این کتاب، شگفت و شوی پول آورده است. ناشر کتاب نشر حیدر است. انتشار این کتاب تقارن پیدا کرد با لایحه دولت تحت عنوان لایحه پولشویی. البته من این کتاب را به این مناسبت ترجمه کرده بودم. این کتاب به نظرم جالب است و بعد از اینکه آن را خواندم از ترجمه اش نتوانستم خودداری کنم. نویسنده این کتاب یک انگلیسی معروف است که چندین کتاب منتشر کرده که در مقدمه کتاب در موردش نوشته‌ام. نویسندهٔ هنری را بسوزن است.

اسو کاریان (زکزریان)

من شعر می‌نویسم و شام نوشته‌هایم را ظرفیاً

جمع کردم که به عنوان اولین کتاب منتشر کنم. اسم این کتاب هم قطره‌ها، خواهد بود. چون تجربه‌ای در چاپ کتاب نداشتم آن را در اختیار یکی از خوشبندان خودم در روزنامه انتشار قرار دادم. احمد آلاشیرش هم آن‌کس خواهد بود. انتشار من در این کتاب به نقاب کلاسیک است. مقصود من شوهرا از آنست و وطن دوستی، حکایت می‌کنند. اسم کتاب را قطره‌ها گذاشتم چون یکی می‌کنم این اشعار مانند قطره‌هایی است که به دریای پهناور فرهنگی کشور وارد می‌شود. ادبیات اقبانوسی است و شعر من قطره‌هایی است که به آن می‌پیوندد.

واحه آرمِن

اشعار یونه دلمای را که به فارسی منتشر شده‌به زبان ارمنی ترجمه کرده‌ام که فکر می‌کنم بزودی چاپ بشود. عنوان این مجموعه «دیوار زخمی» خواهد بود. من شعرهای چند نفر دیگر از شاعران را هم ترجمه‌ام که یکی رسول پوتان است. عددهای از شاعران مثل سسل، عدیده، هستند و شاعران ثبت شده‌ای. حال سیدعلی صالحی هم هستند. اشعار بسیار شیخ را هم ترجمه کرده بودم. اشعار پوتان را خیلی می‌سندم و کتاب بعدی من احتمالاً همین خواهد بود. شعرهای خود را هم جمع و جور کرده‌ام ولی هنوز منتشر نکرده‌ام. امیلورام سال آینده اگر ضرری باقی باشد، شعرهای خود را هم در قالب یک کتاب منتشر کنم.

لوریک سیمروچیان

کتابی دارم که آماده است ولی همین طرز منظر چاپ مانده است. فعلاً آن را چاپ نکردم. نام این کتاب یک مجموعه شعر به زبان ارمنی است. به فارسی هم ترجمه‌ای از شعرهای من به لقب سدا آناهیان هست. هنوز نامی برای کتاب خودم انتخاب نکردم آن شعری هم که به فارسی از من ترجمه شده نام پیشنهادها را دارم. ما مژلی جسمی داشتم به نام الجین بشفه‌های ایران که هر چند ماه تشریه‌ای منتشر می‌کردیم. عددهای از خانم‌های شاعر و نویسنده ارمنی داریم. به سال پیش هم مجموعه‌ای از شعرهای خودم را قرار بود در ارمنستان چاپ کنم ولی به خاطر هزینه چاپ آن متصرف شده و به لای بیلی چاپ آن متوقف شد. اما حالا دیگر کتاب آماده چاپ است.

آلبرت کوچوبی

می‌دانید که من روزنامه‌نگار هستم و فرصت ترجمه و یا تألیف کتابی را ندارم. هر چند فعالیت‌ترجمه کرده بودم اما حالا فرصت ترجمه کتاب بنده‌ها، امیرا یک جزوه دانشگاهی ترجمه کرده‌ام به نام «کارش نویسی در مطبوعات» که برای جهاد دانشگاهی انجام دادم و خودم هم این جزوه را در دانشگاه تدریس می‌کنم.

واقعبت امر این است که در زمینه مطبوعات- چه ترجمه و چه تألیف- کمتر کتاب منتشر شده است. پروژه در زمینه گزارش نویسی که تا الان فقط یک کتاب منتشر شده بود. البته تصمیم دارم در آینده نزدیک «کارش نویسی در مطبوعات» را به صورت کتاب منتشر کنم.

دییانو و ارک

«آموزش پیانو و ارگ» عنوان کتابی از نشر تارپین است که به چاپ رسیده و این هفته توزیع می‌گردد. این کتاب آموزش پیانو، طرز ساختن چنگ و آموزش ارگ را به علاقه‌مندان نشان می‌دهد. نویسنده این کتاب آرزادیس تارپیناس است.

رساله‌ای در باب ترازدی

کتاب بیوطفا رساله‌ای در باب ترازدی از ارسطو با ترجمه هلن اولیایی نیا از سوی نشر فردا منتشر خواهد شد. اولیایی نیا همچنین کتاب‌های «آناطومی ترازدی» از نورتروپ فرای و «اصول ترازدی» از کلیفورد ریچ را آماده انتشار دارد.

کات‌ها

کتاب دو جلدی، کات‌ها، به‌قلم مویدا روتدیز، آذربگسبب با ترجمه و تفسیر ویدیا اوستایی ادین دیریه) به‌عنوان متن فارسی توسط انتشارات فردا هرودی منتشر می‌شود.

آتش جاوید

رمان «آتش جاوید» اثر استپان آلاباجیان نویسنده معاصر ارمنی است که هم اکنون تشریه ارمنی زبان «آر آگاسه» (بدیان) را منتشر می‌کند. این رمان زندگی لوسیک لیسینیان انقلابی جوان ارمنی را از سنین کورفی تا کشته شدن او در بارگاه‌های انقلاب اکبری می‌گوید.

تاریخ پروازی

کتاب «تاریخ پروازی» تألیف امیر فهازیان (آرمِن) با ویراستاری دکتر آندرانیک سیمونی توسط نشر تازی در دست انتشار است.

شاهزاده گننام

شاهزاده گننام عنوان رمانی از امینه پاکروان است که با ترجمه حسین کسنجلی توسط نشر سالی می‌شود. از امینه پاکروان پیش از این آثار ی چون عباس میرزا در ایران منتشر شده بود.

زندگی ماشگوس

زندگی مسروپ ماشگوس اثر کوریون با ترجمه کارون سارگیسیان به زبان فارسی این هفته به بازار می‌آید. زندگی مسروپ ماشگوس مقدس در قرن پنجم میلادی توسط شاردوش نوشته شده است و هم اکنون به زبان فارسی در دسترس است.

ترجمه دیگر تاریخ ارمنیان

تاریخ ارمنیان نوشته آگاتانگوس در قرن پنجم میلادی توسط کارون سارگیسیان به فارسی برگردانده شد و از سوی نشر تازی به بازار آمد.

بیدیش مسیحیت

«بیدیش مسیحیت در ارمنستان» عنوان کتابی از آگاتانگوس است که از سوی ایلماریریان تلخیص شده و تألیف پروین تصویرگر آن است. این کتاب برای جوانان تدارک دیده شده است.

برخت خردمند

«برخت خردمند» مجموعه شعری به زبان ارمنی است که توسط آندرانک، طهمازیان نوشته شده و طی این هفته نشر کلتوروشی‌های خود

گاسپاران

امیل هاکوبیان مجموعه‌ای از خاطرات دوستان و آشنایان گاسپاران هاکوبیان را در کتابی با عنوان «گاسپاران هاکوبیان» گردآوری کرده که طی روزهای آینده به بازار خواهد آمد.

سراب

رمان «سراب» اثر آگنسی تولسوی با ترجمه زنده‌یاد سروژ استپانیان از سوی نشر کارنامه در دست انتشار است.

تاریخ وورزشکاران ارمنه

«تاریخ وورزشکاران ارمنه» عنوان کتابی به قلم فردا هوانان را نشر تازیرویی بزودی خواهد کرد.

نوازانده

نوازانده همراه و داستان‌های دیگر « عنوان کتابی به قلم تازی بریروا نویسنده مشهور روسیه است که با برگردان سروژ استپانیان به فارسی شده و توسط نشر کارنامه منتشر خواهد شد.

روانشناسی معلمان

«روانشناسی برای معلمان کتابی در ۸۰صفحه است که مهشید فروغان عضو هیأت علمی دانشگاه بهزیستی و توابخشلی آن را ترجمه کرده است و انتشارات آگه ناشر آن خواهد بود. نویسنده این کتاب دیدگاه فونتالاست.

